

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

Ex. A.

S. o. u.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1935:37
FINANSDEPARTEMENTET

1934 ÅRS NÄMND FÖR STÄDNINGAUTREDNING

FÖRSLAG

RÖRANDE

ALLMÄNNA GRUNDER FÖR ORDNANDET AV
STÄDNINGSG- OCH RENGÖRINGSARBETET
INOM VISSA STATLIGA ÄMBETSLOKALER I STOCKHOLM
SAMT BERÄKNANDET AV ERSÄTTNING FÖR
NÄMNDA ARBETE

S T O C K H O L M

1 9 3 5

Statens offentliga utredningar 1935

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag angående åtgärder för spannmålsodlingens stödjande. Marcus. 134 s. **Jo.**
2. Betänkande med förslag rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer jämte därtill hörande utredningar. Beckman. 86, 265 s. **S.**
3. Kortfattad framställning av organisationssakkunnigas betänkande med utredning och förslag rörande den samhälleliga hjälpverksamhetens organisation m. m. Beckman. 23 s. **S.**
4. Promemoria angående tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen. Marcus. 70 s. **Ju.**
5. Förslag till ändrade bestämmelser rörande allmänna handlingars offentlighet. Norstedt. 79 s. **Ju.**
6. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Åtgärder mot arbetslöshet. Norstedt. x. 338, 32 s. **S.**
7. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 2. Broar. Heggström. 130 s. **K.**
8. Betänkande med förslag angående åtgärder mot statsfientlig verksamhet. Idun. 406 s. **Ju.**
9. Betänkande med förslag till omorganisation av den högre skogsundervisningen. Peréus. 164 s. **Jo.**
10. Utredning och förslag angående rundradion i Sverige. Norstedt. 202 s. 13 kartor. **K.**
11. Betänkande med utredning och förslag angående inrättande av en statsvetenskaplig examen. Marcus. 80 s. **E.**
12. Betänkande med förslag till förordning angående allmän automobiltrafik. Heggström. 227 s. **K.**
13. Yttranden över preliminärt förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. Marcus. (4), 132, 68 s. **Ju.**
14. Lagberedningens förslag till lag om skuldebrev m. m. Norstedt. vi, 211 s. **Ju.**
15. Betänkande med förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. Marcus. 192 s. **Ju.**
16. Konjunkturuppsvingets förlopp och orsaker 1932—1934. Heggström. 106 s. **Fi.**
17. Yttrande och förslag rörande förmulär för tjänstgöringsbetyg som av länsstyrelserna utfärdas. Beckman. 16 s. **S.**
18. Betänkande med förslag till lag om arbetsavtal. Idun. 220 s. **S.**
19. Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag angående förebyggande mödra- och barnavård. Heggström. 100 s. **S.**
20. Grunder för kollektiv och individuell pensionsförsäkring. Beckman. (2), 24 s. **H.**
21. Utredning angående införande av ett dagordningsinstitut m. m. Norstedt. 98 s. **Ju.**
22. Utredning och förslag rörande frågan om avgift för hemlån av böcker från bibliotek. Heggström. 59 s. **E.**
23. Betänkande med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga m. m. Idun. 202 s. **K.**
24. Betänkande med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. Marcus. 193 s. **Fi.**
25. Förslag till nya avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen. Marcus. 42 s. **Fi.**
26. Betänkande med förslag rörande det svenska naturskyddets organisation och statliga förvaltning. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 197 s. **E.**
27. Betänkande med förslag till ändring i vissa delar av upphandlingsförordningen. Marcus. 55 s. **Fi.**
28. Utredning med förslag om egnahemskonsulenter hos hushållningssällskapen. Lindström. 88 s. **Jo.**
29. Betänkande angående husdjursförsöksverksamhetens organisation. Marcus. 75 s. **Jo.**
30. Berättelse över statens spannmålsnämnds verksamhet m. m. under år 1934. Marcus. 62 s. **Jo.**
31. Betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. Heggström. 151 s. **E.**
32. Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning om jordbrukets kreditkassor m. m. Marcus. 132 s. **Jo.**
33. Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag angående statsunderstödd dispensärverksamhet. Marcus. 52 s. **S.**
34. Betänkande med vissa synpunkter och förslag i fråga om den primära fastighetskrediten. Marcus. 92 s. **Jo.**
35. Betänkande och förslag rörande verksamheten vid skyddshemmen m. m. Första delen. Skyddshemmens organisation m. m. Norstedt. 93 s. **S.**
36. Betänkande angående råvaruförsörjning, produktion och arbetarantal m. m. vid skogsindustrierna. Idun. 276 s. **S.**
37. 1934 års nämnd för städningsutredning. Förslag rörande allmänna grunder för ordnandet av städnings- och rengöringsarbetet inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm samt beräklandet av ersättning för nämnda arbete. Marcus. 39 s. **Fi.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelse bokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1935:37
FINANSDEPARTEMENTET

1934 ÅRS NÄMND FÖR STÄDNINGAUTREDNING

FÖRSLAG

RÖRANDE

ALLMÄNNA GRUNDER FÖR ORDNANDET AV
STÄDNINGSG- OCH RENGÖRINGSARBETET
INOM VISSA STATLIGA ÄMBETSLOKALER I STOCKHOLM
SAMT BERÄKNANDET AV ERSÄTTNING FÖR
NÄMNDA ARBETE

STOCKHOLM 1935
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

1891 ÅRS RÅDSTYRELSESBERÄTTELSE

FÖRSLAG

AV

STADENS RÅDSTYRELSE

STADENS- OCH HVBORGSGÄTTAN

INOM ÅRS / STADENS RÅDSTYRELSE

OMTÄNKSAMT AV RÅDSTYRELSEN

STADENS RÅDSTYRELSE

Innehållsförteckning.

	Sid.
Inledning	5
Ärendets föregående behandling	6
Riktlinjer	6
Nämndens arbetsplan	7
Uppgiftsmaterialet	8
Nämndens utredning och förslag	10
Olika slag av städningsarbete	11
Förmåner utöver kontant ersättning	13
Allmänna grunder för beräkning av kontant ersättning	15
Ersättning för regelmässigt städningsarbete	16
Ersättning för speciella arbeten.....	19
Formen för städningspersonalens anställning	21
Sociala synpunkter	25
Centraliserad handläggning av vissa ärenden angående städning	28
Sammanfattning	33
Förslag till kungörelse angående sättet för beräkning av ersättning för städnings- och rengöringsarbete vid vissa statliga tjänstelokaler i Stock- holm m. m.	35

Innehållsförteckning

1	Introduktion
2	Ärendets förhållande till öfriga
3	Riktlinjer
4	Nämndens uppdrag
5	Uppdragsmål
6	Nämndens utvärdering och åtgärder
7	Ölans steg av utvärdering
8	Förändring av utvärdering
9	Allmänna grunder för bedömning av utvärdering
10	Utvärdering för utvärdering
11	Utvärdering för utvärdering
12	Formen för utvärdering
13	Utvärdering för utvärdering
14	Utvärdering för utvärdering
15	Utvärdering för utvärdering
16	Utvärdering för utvärdering
17	Utvärdering för utvärdering
18	Utvärdering för utvärdering
19	Utvärdering för utvärdering
20	Utvärdering för utvärdering
21	Utvärdering för utvärdering
22	Utvärdering för utvärdering
23	Utvärdering för utvärdering
24	Utvärdering för utvärdering
25	Utvärdering för utvärdering
26	Utvärdering för utvärdering
27	Utvärdering för utvärdering
28	Utvärdering för utvärdering
29	Utvärdering för utvärdering
30	Utvärdering för utvärdering
31	Utvärdering för utvärdering
32	Utvärdering för utvärdering
33	Utvärdering för utvärdering
34	Utvärdering för utvärdering
35	Utvärdering för utvärdering
36	Utvärdering för utvärdering
37	Utvärdering för utvärdering
38	Utvärdering för utvärdering
39	Utvärdering för utvärdering
40	Utvärdering för utvärdering
41	Utvärdering för utvärdering
42	Utvärdering för utvärdering
43	Utvärdering för utvärdering
44	Utvärdering för utvärdering
45	Utvärdering för utvärdering
46	Utvärdering för utvärdering
47	Utvärdering för utvärdering
48	Utvärdering för utvärdering
49	Utvärdering för utvärdering
50	Utvärdering för utvärdering
51	Utvärdering för utvärdering
52	Utvärdering för utvärdering
53	Utvärdering för utvärdering
54	Utvärdering för utvärdering
55	Utvärdering för utvärdering
56	Utvärdering för utvärdering
57	Utvärdering för utvärdering
58	Utvärdering för utvärdering
59	Utvärdering för utvärdering
60	Utvärdering för utvärdering
61	Utvärdering för utvärdering
62	Utvärdering för utvärdering
63	Utvärdering för utvärdering
64	Utvärdering för utvärdering
65	Utvärdering för utvärdering
66	Utvärdering för utvärdering
67	Utvärdering för utvärdering
68	Utvärdering för utvärdering
69	Utvärdering för utvärdering
70	Utvärdering för utvärdering
71	Utvärdering för utvärdering
72	Utvärdering för utvärdering
73	Utvärdering för utvärdering
74	Utvärdering för utvärdering
75	Utvärdering för utvärdering
76	Utvärdering för utvärdering
77	Utvärdering för utvärdering
78	Utvärdering för utvärdering
79	Utvärdering för utvärdering
80	Utvärdering för utvärdering
81	Utvärdering för utvärdering
82	Utvärdering för utvärdering
83	Utvärdering för utvärdering
84	Utvärdering för utvärdering
85	Utvärdering för utvärdering
86	Utvärdering för utvärdering
87	Utvärdering för utvärdering
88	Utvärdering för utvärdering
89	Utvärdering för utvärdering
90	Utvärdering för utvärdering
91	Utvärdering för utvärdering
92	Utvärdering för utvärdering
93	Utvärdering för utvärdering
94	Utvärdering för utvärdering
95	Utvärdering för utvärdering
96	Utvärdering för utvärdering
97	Utvärdering för utvärdering
98	Utvärdering för utvärdering
99	Utvärdering för utvärdering
100	Utvärdering för utvärdering

TILL KONUNGEN.

Sedan Kungl. Maj:t den 2 mars 1934 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla en utredningsnämnd, bestående av högst tre personer, för att i enlighet med av departementschefen angivna riktlinjer verkställa

undersökning och avgiva förslag rörande det lämpligaste sättet för ordnandet av städnings- och rengöringsarbetet inom statliga ämbetslokaler i Stockholm samt rörande enhetliga grunder i fråga om ersättning för nämnda arbete, har departementschefen den 12 april 1934 såsom ledamöter av utredningsnämnden tillkallat byråchefen i pensionsstyrelsen F. O. Schager, assistenten i byggnadsstyrelsen P. S. Brådhe och fru Wilma Iskull, varjämte åt Schager uppdragits att såsom ordförande leda nämndens arbete. Att såsom sekreterare biträda nämnden har av departementschefen förordnats t. f. aktuarien i pensionsstyrelsen R. H. J. Broberg.

Ärendets föregående behandling. I sitt anförande till statsrådsprotokollet för den 2 mars 1934 har departementschefen angående förevarande frågas tidigare behandling bland annat erinrat om att anställnings- och ersättningsförhållandena för personal, som toges i anspråk för städning och rengöring för statliga myndigheters ämbetslokaler, vid flera tillfällen varit föremål för uppmärksamhet från statsmakternas sida. Sålunda hade i anledning av väckt motion 1918 års lagtima riksdag anhållit om viss utredning i ärendet. Denna utredning anförtröddes åt 1902 års löne-regleringskommitté, som i utlåtande den 2 december 1920 framlade resultatet härav. Utlåtandet föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vid 1928 års riksdag väckta motioner i ämnet föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Frågan om kostnaderna för städning och rengöring vid vissa ämbetsverk i Stockholm blev sedermera föremål för en särskild undersökning, vilken igångsattes av 1927 års besparingsnämnd och fullföljdes av generaldirektören E. Stridsberg i egenskap av ekonomisakkunnig. Resultaten av undersökningen framlades i utlåtande den 31 oktober 1929. Över generaldirektör Stridsbergs utredning hade därefter avgivits utlåtande av byggnadsstyrelsen. I anledning av besvär över ett av riksförsäkringsanstalten i början av år 1933 meddelat beslut i fråga om ersättning för städningspersonal inom anstalten hade vidare spörsmålet om ersättning för arbeten av ifrågavarande art varit föremål för yttrande av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 28 november 1933. Frågan hade slutligen berörts av riksdagens år 1933 församlade revisorer i deras berättelse rörande statsverket (§ 36).

Riktlinjer. I de av departementschefen i berörda anförande angivna riktlinjerna för utredningsnämndens arbete har huvudsyftet med utredningen uppgivits vara att med avseende å ersättningen för städningsarbetets utförande söka utfinna grunder för ett i möjligaste mån enhetligt och rättvist bestämmande av ersättningsbeloppen. För detta ändamål erfordrades en systematisk genomgång av de olika lokalerna och en avvägning av ersättningen med hänsyn till de förhållanden i olika hänseenden, som denna genomgång ådagalade beträffande varje särskilt verks lokaler. Utredningen borde i denna del utmynna i förslag till reglering

av ersättningen för städningsarbetet inom varje verk och myndighet för sig. I fråga om formen för städningspersonalens anställning borde prövas, huruvida icke entreprenadsystemet borde avskaffas och övergång ske till direkt anställande hos de olika ämbetsverken av erforderlig personal för städningsarbetet, där ej i särskilda fall entreprenadsystemets bibehållande prövades innebära övervägande fördelar. Vad däremot anginge frågan om de närmare anställningsvillkoren, såsom om semester eller andra särskilda förmåner vid sidan av den fastställda kontanta ersättningen, kunde allmänna regler därutinnan icke lämpligen uppställas med hänsyn till de skiftande förhållanden, som vore och kunde antagas bliva rådande beträffande arbetsmängden och arbetstidens längd vid olika verk och för skilda anställningshavare. Av tidigare förebragt utredning i ämnet torde emellertid hava framgått, att det för ett tillfredsställande ordnande av förhållandena på förevarande område icke kunde anses tillfyllest med en engångsundersökning av nyss angivna slag och ett på denna undersökning grundat fastställande för längre eller kortare tid av ersättningsbeloppen för städningsarbetet. Det syntes också erforderligt att en anordning åvägabragtes, varigenom för framtiden garantier vunnes för en i möjligaste mån konsekvent och rättvis avvägning av ersättningarna för det avsedda arbetet. I sådant syfte syntes en viss centralisering av ersättningsfrågornas handläggning vara erforderlig, och borde rörande lämplig anordning i detta hänseende övervägande ske och förslag framläggas i samband med den avsedda utredningen.

Enligt de givna direktiven skulle nämndens uppdrag begränsas att avse statens civila ämbetsverks lokaler i Stockholm, dock med undantag av postverkets, telegrafverkets och statens järnvägars lokaler.

Nämndens arbetsplan. Enligt den av nämnden uppgjorda planen för arbetet har den första tiden använts till komplettering av genom föregående utredningar frambragt material och införskaffande av sådana nya uppgifter, som erfordrats för bedömande av de föreliggande frågorna. Sedan från verken begärda uppgifter inkommit, fullständiga och bearbetats, hava besiktningar eller undersökningar på ort och ställe igångsatts. För utarbetande av de förslag till reglering av städningsersättningen vid varje verk för sig, som med utredningen bland annat åsyftas, har det visat sig nödvändigt att äga tillgång till detaljerade ytuppgifter angående olika slags lokaler inom respektive verk. Beträffande de verk, som icke stå under byggnadsstyrelsens inseende, måste genom nämndens försorg särskilda beräkningar göras i detta hänseende. I fråga om övriga verk — utgörande flertalet av här berörda — hava inom byggnadsstyrelsen sedan någon tid tillbaka för annat ändamål pågått vissa ytberäkningar, vilka ansetts kunna komma även nämndens arbete tillgodo. Då resultatet av dessa beräkningar, vilka ännu icke fullbordats, successivt kan bliva för nämnden tillgängligt, har nämnden icke ansett lämpligt att själv före-

taga en parallell undersökning i detta hänseende, även om arbetet härigenom blivit i viss mån försenat.

Så långt som arbetet nu fortskridit, har det emellertid förefallit nämnden, som om vissa skäl talade för ett framläggande i två etapper av utredningens resultat. Å ena sidan har det nämligen blivit fullt tydligt, att de speciella undersökningar, som erfordras för utarbetande av ett förslag för varje särskilt verk, med hänsyn till lokalernas skiftande beskaffenhet och betydande antal, ävensom uppgiftens ej sällan invecklade och ömtåliga natur måste komma att draga en ganska avsevärd tid. Å andra sidan hava det hittills behandlade materialet ävensom de lokala undersökningar, som av nämnden verkställts, givit nämnden ett tillräckligt underlag för att kunna taga ståndpunkt till de allmänna spörsmål av principiell och organisatorisk natur, som falla inom uppdragets ram. Då nämnden räknar med möjligheten av att det kan befinnas önskvärt att dessa allmänna spörsmål redan nu bringas under Kungl. Maj:ts prövning, har nämnden ansett sig böra — utan att avvakta de speciella undersökningarnas avslutande — härmed överlämna en redogörelse för sina hittills vunna arbetsresultat jämte utlåtande och förslag rörande allmänna grunder för ordnandet av städnings- och rengöringsarbetet inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm samt beräknandet av ersättning för nämnda arbete.

Uppgiftsmaterialet. För nämndens arbete har det varit av stort värde att äga tillgång till det vid de föregående utredningarna i ämnet hop-samlade materialet, särskilt det senast av generaldirektör Stridsberg förebragta. Sistnämnda utredning var emellertid inriktad företrädesvis på ärendets statsekonomiska sida, medan däremot nämnden haft att med hänsyn såväl härtill som till vissa medverkande faktorer av teknisk och social innebörd söka finna en framkomlig väg för en praktisk lösning av problemen. På grund härav och med hänsyn till inträffade förändringar i ämbetslokaler, ersättningar, anställningsvillkor och dylikt är det naturligt, att sagda material endast i begränsad utsträckning kunnat av nämnden utnyttjas. De nya primäruppgifter, som av nämnden införskaffats och som avse ett större antal ämbetslokaler än det som omfattas av den Stridsbergska utredningen, åsyfta icke att utgöra underlag för en statistisk bearbetning utan att giva en möjligast fullständig bild av städningsförhållandena vid varje verk för sig.

Från de olika verken och myndigheterna hava skriftliga uppgifter infordrats enligt av nämnden utarbetat formulär (bilaga A¹). Därvid hava även medtagits institutioner, beträffande vilka tvekan kan råda, huruvida de lämpligen böra innefattas inom utredningens ram. En del av dessa blevo sedermera uteslutna under det fortsatta arbetet. De verk och myndigheter, från vilka dylika uppgifter infordrats, finnas angivna i bilagda

¹ Ej avtryckt.

förteckning (bilaga B). Flera av de sålunda undersökta verkens lokaler äro belägna i olika byggnader och har därvid i åtskilliga fall erhållits särskild uppgift för varje lokal.

Under utredningens gång hava följande verk och myndigheter av olika anledningar ansetts icke falla under nämndens arbetsområde, nämligen statens byggnadslånebyrå, blindinstitutet, centralanstalten för försöksverksamhet på jordbruksområdet, statens lagerhus- och fryshusstyrelse, livrustkammaren, navigationsskolan, lantbruksakademiens trädgårdsskola och statens tryckerisakkunnige. Dessutom har det icke ansetts lämpligt att i sammanställningar och sifferuppgifter medtaga statens arbetslöshetskommission, enär städningsförhållandena vid denna institution synts vara underkastade stora och relativt hastiga förändringar. Vid blindinstitutet, centralanstalten, navigationsskolan och trädgårdsskolan omhänderhaves städningsarbetet av fast anställd personal, som även har andra arbetsuppgifter. Livrustkammarens städning ombesörjes av nordiska museet. Statens byggnadslånebyrå har ej egen lokal. Hos statens lagerhus- och fryshusstyrelse ingår fri städning i förmånerna enligt hyresavtalet beträffande styrelsens lokal. Städningen hos statens tryckerisakkunnige ombesörjes av riksräkenskapsverket mot viss ersättning. För lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner hava uppgifter inkommit, men hava desamma ej bearbetats, enär institutionerna i fråga närmast synas vara att anse såsom militära verk.

Med avseende å uppgiftsmaterialet har nämnden åtnöjt sig med icke fullt exakta siffror. Det har nämligen visat sig, att smärre variationer i kostnaderna under olika år nästan undantagslöst förekomma, varjämte en del utgifter icke alltid äro årligen återkommande. Om också under arbetets gång nämnden i huvudsak varit hänvisad till att bygga på de sålunda lämnade uppgifterna, hava dock vid granskning därav och i samband med gjorda specialundersökningar vissa kompletteringar och justeringar ägt rum.

För att bliva i tillfälle att taga del av på frågornas bedömande inverkan för särskilda verk speciella faktorer har nämnden i sin helhet besökt ett stort antal ämbetslokaler. Härvid har nämnden framför allt sökt bilda sig en uppfattning rörande de skiljaktigheter i städnings- och rengöringsarbetets allmänna karaktär och anordnande, som kunna vara rådande. Vid de detaljbesiktningar, som erfordras för utarbetandet av särskilda förslag beträffande de olika verken och som delvis kunna vara av mera teknisk natur, har det däremot icke ansetts i regel nödvändigt att påkalla hela nämndens deltagande. Såsom ovan antytts behöver nämnden för sitt arbete förfoga över tillförlitliga uppgifter å lokalernas golvytor och golvytornas fördelning efter olika slag av golvbeläggning. De undersökningar, som i detta avseende erfordras, hava påbörjats av under-tecknad Brådhe, vilken härvid har till hjälp ett tekniskt biträde.

Med ledning av de infordrade uppgifterna samt därefter gjorda kom-

pletteringar och undersökningar hava i anslutning till uppgiftsformuläret olika sammanställningar verkställt. En av dessa (sammanställning I) avser att giva en allmän bild av dels formen för personalens anställning och grunderna för ersättnings utbetalande och dels de arbetsuppgifter, vilka ej ingå i personalens åligganden eller för vilka särskild ersättning betalas. En annan (sammanställning II) berör totalkostnaderna för städnings- och rengöringsarbete inom verken samt förändringar med avseende å dels grunderna för ersättnings utgående och dels lokalerna efter tidpunkten för den år 1928 verkställda utredningen. En tredje (sammanställning III) avser att visa de nu av respektive verk angivna kostnaderna för vad nämnden i stort sett betecknar såsom regelmässigt städningsarbete (se nedan) ävensom för mera speciella arbetsuppgifter och materialanskaffning. Slutligen har upprättats en sammanställning IV över de yttuppgifter, som inkommit från respektive verk. Beträffande en del av verken saknas sådana uppgifter.

För belysande av städningsarbetets omfattning må i detta sammanhang nämnas, att detsamma berör en regelmässigt sysselsatt personal, exklusive entreprenörer, övervakare o. d., av omkring 450 personer samt att totalkostnaden för de av utredningen berörda arbetena uppgår till omkring 600 000 kronor per år.

För erhållande av jämförelsematerial i fråga om ersättningarnas storlek samt uppslag rörande arbetets anordnande har nämnden vidare funnit det önskvärt att äga kännedom om grunderna för de ersättningar för städning och rengöring, som utbetalas av vissa större privata företag samt av en del statliga verk och inrättningar, som ej beröras av nämndens uppdrag. Uppgifter hava sålunda på begäran lämnats beträffande generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, riksdagshuset, riksbanken, riksgäldskontoret, Skandinaviska kreditaktiebolaget, Stockholms intecknings garanti aktiebolag, Svenska handelsbanken, aktiebolaget Sydsvenska banken, försäkringsaktiebolaget Fylgia, försäkringsaktiebolaget Skandia och Svenska livförsäkringsanstalten Trygg. Det huvudsakliga av dessa uppgifter har sammanförts i en av sekreteraren uppgjord sammanställning V. En viss kontakt har även uppehållits med de kommunala organ, som omhänderhava ersättningsfrågor, avseende den hos Stockholms stad anställda städningspersonalen.

Nämndens utredning och förslag. Vid försöket att utfinna grunder för ett i möjligaste mån enhetligt och rättvist bestämmande av ersättningsbeloppen har det synts nämnden nödvändigt att i första hand klargöra vilka olika slag av städnings- och rengöringsarbeten inom ämbetsverken, som beröras av förevarande utredning. Härefter vill nämnden ingå på de allmänna grunder, efter vilka ersättning för olika fall bör beräknas. I anslutning härtill ämnar nämnden behandla frågan om formerna för städ-

ningspersonalens anställning och tillika beröra vissa härmed sammanhängande sociala spörsmål. Slutligen kommer nämnden att yttra sig angående den ifrågasatta centraliseringen av vissa hithörande ärendens handläggning. Såsom redan framhållits, har nämnden avsett att först vid en senare tidpunkt framlägga det slutliga resultatet av pågående arbete med uppgörande av förslag angående städningen vid varje verk för sig.

Olika slag av städningsarbete. Den väsentliga delen av städnings- och rengöringsarbetet inom verken utgöres av vad nämnden vill beteckna såsom *regelmässigt städningsarbete*. Härtill synes böra i stort sett hänföras sådant mera regelbundet arbete, som erfordras för att lokalerna skola befinna sig i ett ur renlighetssynpunkt så tillfredsställande skick, som deras användning för olika ändamål kräver. I denna grupp medräknas dock endast sådana arbeten, som enligt sedvana pläga utföras av städningspersonal och som äro i flertalet verk vanligt förekommande. Det ligger i sakens natur, att gränsen mellan regelmässig städning och vissa slag av speciella städningsarbeten i praktiken stundom kommer att visa sig vara ganska svårbestämlig.

För belysande av bland annat vilka slag av arbeten avsetts skola ingå i det regelmässiga städningsarbetet, har ett utkast uppgjorts till normalbestämmelser för städnings- och rengöringspersonalen i ett ordinärt ämbetsverk (bilaga C). Nämnden har tänkt sig, att dylika bestämmelser skulle kunna tjäna till ledning för verken vid ordnandet av städningsbestyren utan att inskränkning därigenom gjordes i den bestämmanderätt, som i detta hänseende naturligen bör tillkomma verken.

Detaljerna i dessa normalbestämmelser torde i allmänhet icke kräva någon kommentar. Dock må framhållas, att arbetet med damning eller dammsugning av arkivalier och samlingar i regel icke synes hänförligt till det regelmässiga städningsarbetet i vidare mån än att föremålen dammas å lättare tillgängliga ställen i likhet med övriga föremål i rummen. Att t. ex. böcker i smärre öppna bokhyllor skola avdammas torde vara ganska självklart, varemot det icke torde åligga städningspersonalen att utan särskild ersättning verkställa grundligare damning av större boksamlingar. Beträffande vissa bibliotek, större arkiv och museer kan man dock tänka sig att den noggrannare rengöringen av böcker och samlingar räknas till regelmässigt städningsarbete. Detta måste i så fall avgöras för varje särskild institution för sig. Vad angår rengöring av fönster och andra större glasytor synes i det regelmässiga städningsarbetet endast böra ingå sådan lättare avgnidning, som lämpligen kan utföras av städningspersonal. Däremot bör den periodiskt återkommande egentliga fönsterputsningen icke anses ingå i den regelmässiga städningen.

Från gruppen regelmässigt städningsarbete har däremot nämnden uteslutit *dels vissa arbeten av speciell natur*, vilka dock ur ersättningssyn-

punkt kunna bedömas i övervägande grad efter enhetliga normer, såsom golvboning, dammsugning av mattor, arkiv m. m., tvättning av väggar, trappstädning, eldning och handduktvätt, *dels ock* sådana specialarbeten, som vanligen icke brukas utföras av städningspersonalen (fönsterputsning, piskning av större mattor, uppsättning och nedtagning av gardiner och markiser m. m.) eller ock undandraga sig en generell bedömning (diskningsarbete i laboratorier, rengöring i djurstallar, lagning av linne och mattor m. m.).

Att trappstädning härvid räknats till speciellt städningsarbete och icke — såsom kunnat synas naturligt — till regelmässigt sådant, har berott på att nämnden på sätt senare sägs ansett trappstädning böra ersättas efter andra regler än regelmässig städning.

Under utredningen har nämnden vid åtskilliga tillfällen haft anledning rikta sin uppmärksamhet på det rengöringsarbete, som benämnes *storstädning*. Sådant arbete förekommer i de flesta verk med eller utan särskild ersättning. Iorstädningen ingå delvis och i stor utsträckning sådana arbeten, som enligt nämndens betraktelsesätt utgöra regelmässigt städningsarbete, men delvis också diverse speciella arbeten, som ansetts lämpligen böra utföras i samband därmed. Behövligheten avorstädningar är givetvis beroende av inom olika ämbetslokaler rådande förhållanden. Det har visat sig att inom en del verk, därorstädning ej förekommer, önskemål framförts om anordnande av en eller flera sådana årligen, under det att i andra verk denna städningsform ansetts helt överflödig. Det torde böra ankomma på de särskilda verken att bestämma, huruvida och i vilken omfattningorstädning skall förekomma. I de fall, då sådan kommer till användning, bör emellertid icke — såsom stundom sker — gottgörelsen för densamma till den del den utgöres av regelmässigt städningsarbete lämnas efter särskilda grunder (t. ex. timpenning) utan inarbetas i ersättningarna för det regelmässiga städningsarbetet i övrigt. En sådan inarbetning torde vara rationell även ur den synpunkten, att den kan befordra effektiviteten av den dagliga städningen. Förekomsten av dylika extra ersättningar kan nämligen föranleda, att städningsdetaljer, som böra utföras i samband med den dagliga städningen, uppskjutas till en stundandeorstädning. Den av nämnden förordade metoden möjliggör också en mera överskådlig jämförelse mellan olika verks kostnader för regelmässigt städningsarbete. Vad däremot beträffar de arbeten av speciellt slag, såsom fönsterrengöring, uttagning eller insättning av innanfönster, boning av golv eller mattor, tvättning av väggar och dylikt, som ofta utföras vidorstädningar, böra särskilda ersättningar därför utgå efter de grunder, som annars äro tillämpliga för ersättning av arbeten av ifrågavarande slag.

I samband med redogörelsen för olika slag av städningsarbete bör hänsyn även tagas till av eventuell tillsyningsman utfört *övervakningsarbete*. Ersättning härför bör medräknas, om man vill på ett rättvist sätt

göra jämförelser mellan de ersättningar, som utgå vid, å ena sidan, entreprenadsystem och, å andra sidan, anställning av städningsspersonalen direkt hos vederbörande verk.

Förmåner utöver kontant ersättning. Innan nämnden inlåter sig på frågan om en enhetlig reglering av ersättningarna för olika slag av städningsarbeten vid ämbetsverken, synes en redogörelse böra lämnas rörande de förmåner, som utöver kontant ersättning utgå till den därmed sysselsatta personalen. För en riktig uppskattning av ersättningarnas storlek vid en jämförelse de olika verken emellan måste nämligen hänsyn tagas till förekomsten av dylika förmåner. Sådana förekomma nu praktiskt taget endast i form av viss ledighet med bibehållen ersättning samt fria materialier och arbetsredskap.

Med avseende å förstnämnda förmån utvisar det av nämnden införskaffade materialet, att av de utav utredningen berörda c:a 450 städerskorna omkring 115 hava rätt till *semester* eller möjlighet att utan minskning i lönen bereda sig sådan. I regel är semestertiden härvid bestämd till en vecka eller åtta dagar. Beträffande fyra vid statens bakteriologiska laboratorium anställda städerskor är semesterns längd sexton dagar. Viss *ersättning vid sjukdom* utgår endast i två ämbetsverk beträffande tillhoppa tio städerskor. Med hänsyn till nämnda faktiska förhållanden finner nämnden det mest ändamålsenligt att vid fastställandet av de ersättningsbelopp, som böra utgå i olika verk, räkna med att ersättning vid ledighet för semester eller sjukdom ej förekommer. Detta får dock icke tolkas så, att nämnden skulle vilja i princip motsätta sig införande av sådana förmåner för mera fast anställd städningsspersonal. Nämnden återkommer senare till denna fråga.

Vad angår frågan om vem som bör hålla för städningen erforderliga *materialier* må nämnas, att vid 96 undersökta institutioner (eller avdelningar därav för vilka särskilda uppgifter lämnats) materialierna i 68 fall tillhandahållas helt av vederbörande verk, i 18 fall delvis av vederbörande verk och delvis av personal eller entreprenör och i 10 fall helt av personal eller entreprenör.

I 57 fall, då personalen direkt anställts av vederbörande verk, tillhandahållas materialierna helt av verket i 45 fall, delvis av verket och delvis av personalen i 10 fall och helt av personalen i endast 2 fall. Beträffande sistnämnda två fall må dock märkas, att i det ena fallet (patent- och registreringsverket) verket till personalen utbetalar en särskild ersättning för materialierna om 750 kronor per år samt att i det andra fallet (vattendomstolarna) endast en städerska är anställd.

I de 31 fall, då städnings- och rengöringsarbetet till huvudsaklig del på entreprenad utlämnats till inom respektive verk anställda personer, håller verket alla materialier i 17 fall och en del materialier i 8 fall, under det att i 6 fall entreprenörerna tillhandahålla alla materialier.

Vad så angår de 8 fall, i vilka städningsarbetet utlämnats på entreprenad till i respektive verk icke anställda personer, tillhandahålla verken alla materialier i 6 fall och entreprenörerna alla materialier i 2 fall (fångvårdsstyrelsen och tandläkarinstitutet).

Bland materialierna hava i detta sammanhang ej medräknats dammsugare, golvbonare och dylika större maskinella redskap, vilka i de fall då sådana användas tillhandahållas av verken jämte erforderlig elektrisk energi.

Kostnaderna för vederbörande verk och myndigheter för materialier hava i de undersökta fallen uppgivits till sammanlagt omkring 21 000 kronor. Med hänsyn till att en del av materialierna torde begagnats vid diskning i laboratorier och dylikt synes kostnadsbeloppet, vad angår städning i egentlig mening, böra avrundas något nedåt till förslagsvis 20 000 kronor. Under förutsättning att man kan uppskatta kostnaden för de materialier, som bekostas av entreprenörer och personal, till omkring 5 000 kronor, vilket synes vara ett rimligt belopp, skulle sålunda sammanlagda kostnaden bliva i runt tal 25 000 kronor för år eller dryga 4 % av den totala kostnaden för städning och rengöring. Härvid har dock ej medräknats kostnaden för anskaffning och underhåll av ovan nämnda maskinella hjälpmedel, enär denna kostnad knappast behöver eller ens kan bedömas i detta sammanhang.

Beträffande frågan, huruvida tillhandahållande av rengöringsmaterialier bör ske genom ämbetsverkets eller städningspersonalens försorg, ytttrade generaldirektör Stridsberg i sitt ovanberörda utlåtande, att olika skäl talade för och emot såväl det ena som det andra alternativet. I sistnämnda fallet kunde befaras att arbetet bleve mindre väl utfört, i det förra fallet förefunnes risk för att nödig sparsamhet åsidosattes. Båda slagen av olägenheter syntes dock vid en effektiv övervakning kunna i väsentlig mån undvikas. Genom en centraliserad upphandling av de vanligast förekommande rengöringsmedlen borde någon kostnadsminskning kunna beredas statsverket, men å andra sidan kunde en ökad konsumtion minska värdet av en sådan besparing. I samband med den utredning i ärendet, som av byggnadsstyrelsen avgavs med ovan berörda yttrande den 25 februari 1931 förordades att de fastställda grundpriserna för städningen beräknades så att materialanskaffningen skulle åligga personalen. Det framhölls att större sparsamhet på sådant sätt kunde förväntas. Vinsten av en central upphandling skulle troligen slukas av kostnader och besvär för rekvisitioner, räkningsgranskning, bokföring m. m.

Nämnden finner visserligen, att det av flera skäl — bland annat sparsamhetssynpunkten — möjligen kunde vara att föredraga, att personalen ålades att själv tillhandahålla erforderliga materialier och ersättningarna beräknades därefter. Sannolikt är ock, att personalen i stort sett skulle finna sig väl tillrätta med en dylik anordning. Den kon-

tanta ersättning, som utginge för städningen, skulle i så fall vara så avpassad, att den täckte materialprestationen. Med hänsyn till att materialåtgången måste bli betydligt varierande i olika slag av institutioner — exempelvis vanliga ämbetsverk, skolor, museer och laboratorier — synes det emellertid möta svårighet att rättvist beräkna ersättningen för materialerna genom en procentuell förhöjning av den kontanta städningserättningen. Då emellertid kravet på enhetliga ersättningsgrunder härför ej får släppas ur sikte, har det synts nämnden riktigtast att icke nu inarbeta materialkostnaden i denna ersättning utan lägga hela denna kostnad på verken. I det övervägande flertalet av de undersökta fallen hava som nämnt dessa redan påtagit sig denna utgift och det skulle självfallet befordra en smidig övergång till en enhetlig metod, om denna redan vanliga praxis utsträcktes till alla. Även fördelar ur sparsamhetssynpunkt skulle säkerligen kunna vinnas, om anskaffningen skedde genom upphandling av verket efter rationella grunder, eventuellt efter anvisningar från en central myndighet, varom nämnden senare skall lämna förslag.

På grund av vad sålunda anförts och då vidare detta spörsmål nära sammanhänger med frågorna om uppsägningstid för personalen och arbetstidens längd per dag — det torde icke vara lämpligt att låta en tillfällig städerska med exempelvis en timmes daglig arbetstid själv hålla materialier — har nämnden funnit det lämpligast att vid beräkning av olika ersättningsbelopp utgå ifrån att vederbörande verk tillhandahåller samtliga materialier. I detta sammanhang vill nämnden icke underlåta att framhålla önskvärdheten av att ämbetsverken, åtminstone större sådana, ställa till städningsspersonalens förfogande dammsugare och golvbonare ävensom för deras drift erforderlig elektrisk kraft.

Om det framdeles, sedan erfarenhet vunnits angående verkningarna av ett enhetligt ersättningssystem, skulle visa sig önskvärt att materialanskaffningen eller någon del därav överlämnades till städningsspersonalen, bör självfallet en sådan omläggning tagas under övervägande. Det förtjänar emellertid erinras om att spörsmålet, på sätt ovan meddelade siffror utvisa, i varje fall ur ekonomisk synpunkt icke får betraktas som någon fråga av betydelse.

Allmänna grunder för beräkning av kontant ersättning. Nämnden övergår härefter till den fråga, som får anses vara det centrala i den anbefallda undersökningen, nämligen bestämmandet av ersättningarna för olika slag av städningsarbeten och vad därmed äger samband. Som allmän måttstock för en rationell bestämning av dessa ersättningar, i vad de avse arbete som utföres av städningsspersonal, bör uppställas kravet på att ersättningarna skola utgöra skälig gottgörelse för arbetsprestationerna samt regleras efter möjligast enhetliga normer vid samtliga verken i syfte att bereda i stort sett lika ersättning för lika arbete. Att

ett fåtal speciella slag av arbeten dock undandraga sig en generell reglering, har nämnden redan antytt.

Ersättning för regelmässigt städningsarbete. En enhetlig normgivning i ovanberörda syfte får självfallet sin största betydelse i fråga om det område av städningen, som är det ojämförligt mest omfattande, nämligen det regelmässiga städningsarbetet. Kostnaderna för detta arbete vid de av utredningen berörda verken utgöra enligt de infordrade uppgifterna för närvarande i runt tal 450 000 kronor för år eller 75 % av de ur samma uppgifter erhållna totalkostnaderna för städningsbestyren i sin helhet vid ifrågavarande verk. Som tidigare framhållits utgår nämnden vid sin behandling av detta ämne från att ledighet utan avdrag å lönen ej förekommer och att samtliga materialier tillhandahållas av ämbetsverken.

För närvarande betalas det regelmässiga städningsarbetet efter synnerligen skiftande grunder i olika verk. Det vanligaste synes vara, att ersättningen fixerats till visst belopp för månad, någon gång för kvartal eller år. Vilka beräkningar, som legat till grund för bestämmandet av dessa ersättningar i de olika fallen, låter sig i allmänhet icke avgöra. Många gånger torde endast föreligga en skälighetsuppskattning av det belopp, som ansetts böra utbetalas. Vid tillämpning av entreprenadsystem hava möjligen i enstaka fall anbud infordrats, på grund av vilka ersättningen bestämts, men i regel torde så ej varit förhållandet. Ersättningarna utbetalas på sätt nu nämnts utan särskilt angivna grunder beträffande 60 av 96 undersökta lokaler. I ett fall hava månadsavlöningar uträknats efter en beräknad ersättning av 75 öre för timme.

Ersättning för »normalrum» förekommer i relativt stor utsträckning, nämligen i 22 fall. Ersättningarna variera härvid mellan kronor 5⁰⁰ och kronor 10[—] för rum och månad. I 17 av dessa fall är arbetet utlämnat på entreprenad, i regel till befattningshavare inom respektive verk.

Slutligen beräknas ersättningarna i 12 verk efter visst belopp för m² golvyta. Här avsedda institutioner äro följande: byggnadsstyrelsen, domänstyrelsen, fångvårdsstyrelsen, lotsstyrelsen, högsta domstolen, pensionsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, statens provningsanstalt, statskontoret, tandläkarinstitutet, tekniska högskolan och tullverket. Beloppen för m² variera från 10 öre till 50 öre för månad, beroende på lokalernas användning, golvyternas beskaffenhet, arten av den städning, som erfordras, m. m. För vanliga tjänsterum varierar ersättningen sålunda mellan 20 öre och 40 öre för m² och månad, beträffande korridorer och dylika utrymmen mellan 12 öre och 50 öre, beträffande toaletter mellan 15 öre och 50 öre. Städning av arkivrum och dylikt betalas lägre, oftast med omkring 10 öre för m². Beträffande tekniska högskolan må framhållas, att ersättningarna per m² i allmänhet beräknats till lägre belopp än de ovan angivna, beroende på vid nämnda undervisningsanstalt rådande speciella förhållanden.

I detta sammanhang torde de beräkningsgrunder, som tillämpas å den allmänna arbetsmarknaden i Stockholm för ersättningar vid kontors- och dylik städning vara av intresse. Nämnden har hos Stockholms stads arbetsförmedling inhämtat, att ersättningen för kontorsstädning vore rätt växlande. Vid städning av mindre kontorslägenheter, då arbetet kunde beräknas taga 2 å 3 timmar per dag, hölle sig genomsnittspriset för goda städerskor kring 35 å 40 kronor per månad, därvid arbetsgivaren brukade tillhandahålla för städningen erforderliga materialier, även rengöringsmedel. För mera tillfällig städningshjälp brukade en timersättning, då sådan tillämpades, utgå efter 75 öre.

För städningsarbete vid Stockholms stads verk utgå för närvarande ersättningarna i regel efter bestämda belopp för m² och år och tillämpas vissa föreskrifter om semester och sjukavlöning. Av materialier tillhandahålla verken samtliga utom förbrukningsartiklar. Inom stadens förvaltning pågår emellertid nu en utredning angående dessa frågor.

Vid vissa med nämndens utredning ej avsedda institutioner, från vilka uppgifter såsom förut sagts inhämtats, nämligen generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen, ersättes städningsarbetet med för ytenhet beräknade belopp. Vid riksdagens verk och de privata institutionerna däremot utgå i regel fixerade månadersersättningar till städningspersonalen. I åtminstone en del fall torde dessa ersättningar hava beräknats med utgångspunkt från en viss timlön. Beträffande materialanskaffningen är praxis synnerligen växlande; i flertalet fall håller dock arbetsgivaren alla eller en stor del av materialierna. Semesterförmån har beretts personalen i flera av de ifrågavarande institutionerna och sjukersättning i två av dem.

Vid överbägande av olika till buds stående möjligheter till en generell beräkning av ersättningarna för det regelmässiga städningsarbetet inom ämbetsverken har nämnden funnit, att en uppskattning efter ytenhet (m²) inom olika lokaler skulle bäst tillgodose principen om lika ersättning för lika arbete och utgöra den enklaste och mest effektiva metoden för enhetlig reglering av ersättningarna. Denna uppfattning överensstämmer med chefens för finansdepartementet uttalande till ovan nämnda statsrådsprotokoll, däri bland annat anförts, att det torde visa sig möjligt att ernå en dylik reglering efter någorlunda enhetliga grunder med utgångspunkt från visst ersättningsbelopp per ytenhet i lokaler av ensartad beskaffenhet oberoende av huruvida för städningsarbetet i dessa lokaler anlitas en eller flera personer med längre eller kortare arbetstid per dag.

Vid de verk, som redan övergått till en beräkning av städningsersättningarna för ytenhet, har systemet visat sig kunna utan svårighet praktiskt genomföras.

Från berörda utgångspunkt har nämnden inriktat sig på att söka erhålla i möjligaste mån allmängiltiga och skäliga belopp för den ersättning, som i de särskilda fallen bör utgå för m². Ingående och tidsödande undersökningar måste för sådant ändamål göras för klassificering av olika verk, lokaler, golvslag m. m. Tillvägagångssättet är härvid i huvudsak följande. I första hand verkställes en uppdelning av verk och institutioner i olika grupper, under vilka sammanföras sådana verk, som med hänsyn till städningsarbetet synas erbjuda övervägande likartade förhållanden. De olika lokalerna inom varje verk fördelas därefter i grupper med hänsyn till sin användning (tjänsterum, korridorer, toaletter, arkiv etc.). Vidare sammanföras de olika förekommande golvbeläggningarna i grupper efter graden av svårstäddbarhet. Slutligen göras de jämkningar som kunna finnas påkallade av vid verket föreliggande speciella omständigheter ledande till sänkning eller höjning av ersättningarna. Viss hänsyn torde härvid även böra tagas till önskvärdheten av att alltför stora förändringar i nu utgående ersättningar icke på en gång genomföras.

Vid bedömandet av frågan om till vilken grupp respektive verk på sätt nyss sagts böra hänföras, måste hänsyn tagas till graden av lokalernas modernitet, trångboddhet, besöksfrekvensen från allmänhetens sida, arten av verkets arbetsuppgifter och därav följande fordringar på kvalitet hos städningen, eventuellt avsidet läge av lokalerna, rummens storlek och läge i förhållande till varandra m. m. Vissa av dessa frågor kunna naturligen icke klargöras utan detaljundersökningar eller lokal besiktning.

För utvärderande av golvytornas fördelning inom varje verk för sig efter de olika lokalernas användning och golvbeläggning erfordras en utredning av mera teknisk natur, och har en sådan såsom tidigare nämnts påbörjats.

Genom en summering av dessa olika samverkande faktorer skulle sedan fastställas de à-priser, som per m² skulle tillämpas för olika lokaler i respektive verk, och det totalbelopp uträknas, vartill verkets sammanlagda städningskostnad skäligen borde uppgå. Av praktiska skäl torde det härvid bliva nödvändigt, att uträkningen verkställes på ett relativt summariskt sätt och med bortseende från mindre variationer i svårighetsgrad beträffande städningen av olika lokaler och golvbeläggningar. Likaledes böra härvid följas de ytberäkningar, som av byggnadsstyrelsen för annat ändamål uppgjorts på grundval av mätning å ritningar i skala 1:200. Nya mätningar i under nämnda styrelses vård ställda lokaler — ett arbete som skulle bliva onödigt dyrbart och tidsödande — böra enligt nämndens mening icke ifrågakomma.

Beräklandet av de à-priser per m² golvyta, som skulle läggas till grund för ersättningsregleringen vid olika verk, bereder betydande svårighet med hänsyn till de stora variationer, som förekomma. I några avseenden erbjuda de från ämbetsverken och en del enskilda institutioner er-

hållna uppgifterna ett visst jämförelsematerial. Med ledning härav har nämnden preliminärt beräknat å-priserna för de golvsorter, som allmänast förekomma inom några grupper av verk med jämförelsevis likartade förhållanden. Dessa å-priser hava sedan lagts till grund för på prov verkställd detaljuträkning för några ämbetslokaler, som ansetts representativa i ovan angivna hänseende, i första hand ämbetshuset vid Hantverkargatan och gamla riksdagshuset å Riddarholmen. Med utgångspunkt från dessa relativt typiska verk komma sedan ersättningarna i övriga institutioner att på liknande sätt beräknas. De hittills medhunnna undersökningarna hava givit nämnden den uppfattningen, att det ovan föreslagna systemet verkar på ett mera rationellt och rättvist sätt än andra beräkningsgrunder. Att på nuvarande stadium av utredningen, innan speciella undersökningar av ett flertal hithörande verk utförts, meddela några närmare uppgifter angående sagda å-priser synes emellertid av flera skäl icke lämpligt. Enligt nämndens mening är för övrigt en sådan detaljbestämning icke erforderlig för det ändamål, som med föreliggande allmänna utlåtande avses.

Ersättning för speciella arbeten. För olika slag av speciella arbeten, som enligt nämndens betraktelsesätt icke skulle inräknas i den regelmässiga städningen, har av verken uppgivits en sammanlagd kostnads-summa av i runt tal 120 000 kronor för år motsvarande 20 % av totala kostnadsbeloppet.

Beträffande den del av dessa arbeten, som låter sig ur ersättningssynpunkt bedöma efter i övervägande grad enhetliga normer, får nämnden anföra följande.

Boning av parkettgolv och linoleummattor utföres enligt praxis antingen av ordinarie städningsspersonal eller av annan särskilt kvalificerad person eller firma, i vilket sistnämnda fall entreprenadförfarande stundom förekommer. Någon ändring i denna praxis synes ej påkallad, och torde efter omständigheterna i varje fall avgöras, vilken metod bör komma till användning. Dock kan städningsspersonalen lämpligen anlitas till detta arbete i de fall, då den är villig därtill och sådant utan olägenhet kan ske. Vid beräkningen av ersättning tages härvid — i motsats mot vad fallet är vid den regelmässiga städningen — hänsyn endast till golvens nettoyta (d. v. s. med avdrag för den yta, som upptages av vissa tyngre skåp och dylikt). Ersättningen för boning synes böra beräknas efter ytenhet (exempelvis m² och år), samt i vad den utgår till städningsspersonal bestämmas enhetligt för samtliga verken. Då städningsspersonal användes, bör verket tillhandahålla erforderlig elektrisk golvbonare och material.

Eldning av kakelugnar och kaminer utföres av städningsspersonalen, i en del fall utan särskild ersättning i samband med det regelmässiga städningsarbetet. I några verk utbetalas dock viss ersättning — vanli-

gen omkring 10 kronor — för eldstad och år. Enligt nämndens åsikt är sistnämnda ersättningsgrund i detta fall mest ändamålsenlig.

Trappstädning har hittills ersatts efter ganska skiftande grunder inom olika verk. I vissa fall har ersättningen beräknats efter ytenhet. Svårigheten av detta städningsarbete synes dock kunna riktigare bedömas med hänsyn till trappytornas beskaffenhet och graden av trappornas användning än till golvytans storlek. Ersättningen synes därför böra vid respektive verk bestämmas med visst skäligt belopp för varje trappa. Enahanda synpunkter torde böra läggas på frågan om ersättning för städning av hiss.

Arbetet med *handduktsvätt* hör visserligen icke direkt till städnings- och rengöringsarbetet men är så nära knutet till detsamma att det ej gärna kan i detta sammanhang förbigås, i synnerhet som kostnaden därför uppgår till rätt avsevärt belopp (för närvarande i runt tal 20 000 kronor för samtliga här avsedda verk). Detta arbete utföres nu stundom av städningspersonal, men mera vanligt är att detsamma anförtros åt tvättinrättning. De ersättningar, som betalas, synas variera mellan 25 och 50 öre per kg. Den lägsta kostnaden torde för närvarande de institutioner hava, som anlita arméns tvättanstalt. Då en sådan statlig tvättinrättning finnes, synes det vara önskvärt att uppgift å de av densamma tillämpade priserna inhämtas, innan ersättning för arbete av ifrågavarande slag av de olika verken bestämmes.

Dammsugning av mattor m. m., *tvättning av väggar* och andra liknande extra arbeten, som icke inberäknas i den regelmässiga städningen, synas lämpligen böra i överensstämmelse med den praxis, som härutinnan redan i stor utsträckning tillämpas, betalas efter timpenning.

Vad slutligen angår de speciella arbeten, som vanligen icke bruka utföras av städningspersonal eller ock undandraga sig generell bedömning, ligger det i sakens natur att ersättningarna utgå och även i fortsättningen måste komma att utgå efter skiftande grunder. I en hel del fall kan entreprenad med fördel komma till användning och arbetet sålunda utlämnas till den lägst bjudande. Till denna grupp hör bland annat arbetet med *putsning av fönster* och andra större glaspertier samt uttagning och insättning av innanfönster. Ersättningen härför utgår för närvarande efter mycket varierande grunder. Vid ett antal verk, särskilt mindre sådana, har fönsterarbetet anförtrotts åt den ordinarie städningspersonalen, ibland mot särskild ersättning. I lokaler med modernt konstruerade inåtgående fönster av ordinär storlek torde hinder ej möta att låta städningspersonalen utföra sådant arbete. I många fall är dock arbetet av den art, att för dess utförande på ett rationellt och riskfritt sätt fordras tillgång till såväl specialutbildat folk som särskilda tekniska hjälpmedel. Det faller sig därför ofta naturligt att en specialfirma anlitas för utförande av arbetet. Detta synes för närvarande vara vanligt åtminstone i större verk och någon ändring härutinnan är en-

ligt nämndens mening icke påkallad. Generella regler synas i detta avseende för närvarande icke lämpligen böra uppställas. Därest det emellertid skulle komma att visa sig, att städningsspersonal framdeles i ökad utsträckning anlitas för fönsterarbete, torde det icke vara uteslutet, att på grundval av härigenom vunnen vidgad erfarenhet vissa enhetliga normer skulle kunna utarbetas för reglerande av ersättningen för dylikt arbete.

Beträffande ersättningen för diskningsarbete i laboratorier, lagning av linne och mattor och dylikt torde några praktiskt användbara allmänna regler icke kunna utformas.

Timpenning har såsom av det ovanstående framgår kommit till användning för ersättande av vissa slag av speciella städningssarbeten. Enligt inkomna uppgifter har timpenningen utgått efter något varierande belopp hos olika verk, i regel 75 å 80 öre, vilket ganska väl motsvarar vad som synes hava varit praxis även inom undersökta enskilda institutioner. För privat, mera tillfällig städningshjälp i Stockholm synes på sätt förut framhållits det gängse priset vara omkring 75 öre för timme, då fri kost icke ingår i uppgörelsen. En timpenning å detta belopp torde under nuvarande förhållanden få anses i stort sett vara skälig för de relativt få slag av städningssarbete inom ämbetsverken, vid vilka denna ersättningsform tillämpas.

Formen för städningsspersonalens anställning. Efter behandling av frågan om de ersättningsprinciper, som böra komma till användning för olika slag av städningssarbete, övergår nämnden till den härmed nära sammanhängande frågan om formen för städningsspersonals anställning och därmed förbundna villkor. Det säger sig självt, att det härvid närmast gäller för regelmässigt arbete anlita personal. De anställningsformer, som i praktiken förekomma, äro dels direkt anställning av städningsspersonal hos vederbörande verk och dels olika slag av entreprenadsystem. Problemställningen är — såsom ock framgått av tidigare utredningar i ämnet — här egentligen huruvida det på många håll nu tillämpade entreprenadsystemet fortfarande bör komma till användning eller icke.

Som tidigare i annat sammanhang omnämnts, förekommer *entreprenadssystem* beträffande 39 av 96 undersökta lokaler. I 31 av sagda 39 fall äro entreprenörerna inom respektive verk anställda befattningshavare, i regel expeditionsvakter. Dessa utföra stundom arbetet själva eller med hjälp av familjemedlemmar, under det att i andra fall avlönad personal anlitas. Såsom tidigare berörts hålla ämbetsverken i de flesta av dessa fall helt eller delvis erforderliga materialier, varför entreprenaden i regel blott omfattar arbetets utförande och endast undantagsvis tillhandahållande av förbrukningsmaterialier. Av de 8 fall, då entreprenaden lämnats åt utomstående personer, tillsläppa entreprenörerna materialier en-

dast i 2 fall, varför entreprenaden även här i regel endast avser arbetets utförande.

Vid jämförelse mellan nu föreliggande uppgiftsmaterial och de tidigare verkställda utredningarna har nämnden tyckt sig spåra en tendens hos verken att övergå från entreprenadsystem till direktanställning. Anordningen med direkt anställning torde, såvitt nämnden kunnat finna, överensstämma med vanlig praxis beträffande städningen inom olika offentliga såväl som enskilda institutioner i Stockholm. Icke i något av de privata företag, från vilka uppgifter inhämtats, förekommer entreprenadsystem.

Beträffande fördelarna och nackdelarna hos entreprenadsystemet har 1902 års löneregleringskommitté anfört, att denna företeelse näppeligen syntes, åtminstone till sina dittillsvarande verkningar, hava i stort sett medfört några olägenheter. Tvivelsutan ägde systemet att uppvisa påtagliga fördelar. Därför syntes det emellertid vara angeläget att tillse, att garantier vunnes för att detsamma bleve på ett för därav intresserade parter tillfredsställande sätt tillämpat. I sådant syfte vore det lämpligt, att en hos vederbörande verk anställd tjänsteman hölle sig undermåttad om den med ifrågavarande göromål sysselsatta personalen och tillsåge, att envar erhöile vad honom eller henne skäligen borde tillkomma och att alltså den, som svarade för arbetets utförande, ej för egen del behölle mer än varmed han eller hon skäligen kunde anses vara tillgodosedd.

Generaldirektör Stridsberg har i sitt tidigare omnämnda yttrande anfört, att vilken av de då tillämpade båda principerna för städningens anordnande som borde anlitas måste avgöras med hänsyn till omständigheterna i varje fall och att därvid givetvis hänsyn måste tagas till rådande förhållanden. Entreprenadsystemet torde i många fall visa sig vara det för staten fördelaktigaste. Därvid borde även övervägas alternativet att utbjuda städningsarbetet på entreprenad till den lägstbjudande, men vid ett sådant tillvägagångssätt måste maximikostnaden vara på förhand fastslagen.

Riksdagens år 1933 församlade revisorer hava påpekat, att i gällande entreprenadavtal bestämmelser saknades om avlönings- och anställningsvillkor för biträden. Revisorerna ifrågasatte, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för att i möjligaste mån sådana behövande personer, gentemot vilka det allmänna kunde sägas hava vissa förpliktelser, finge åtaga sig städning och rengöring av ämbetslokalerna. Möjlighet att sådana personer kunde få anmäla sig till erhållande av sådant arbete skulle förefinnas, därest de olika ämbetsverken direkt anställde städningspersonalen och därvid på lämpligt sätt kungjorde ledigblivna platser. Vid entreprenadsystem vore denna möjlighet helt utesluten, därest vederbörande entreprenör såsom för närvarande vore oförhindrad att efter gottfinnande anställa erforderliga biträden.

Nämnden har för sin del funnit de fördelar, som kunna vara förenade med ett entreprenadsystem vid förevarande slag av arbeten, vara i huvudsak följande. Genom den konkurrens, som uppkommer om anbud infordras å entreprenad, torde ur statsverkets synpunkt fördelaktiga ekonomiska villkor kunna vinnas. Vidare erhålles utan särskilda anstalter viss tillsyn över den anställda personalen samt en koncentrerings på en hand av ansvaret för arbetets utförande. Slutligen minskas arbetet för verket med redovisning och dylikt, i synnerhet om entreprenören åtagit sig att tillhandahålla materialier.

Med nämndens utgångspunkt att lika arbete bör medföra lika betalning synes arbetets utlämnande till den lägst bjudande — vilket ett entreprenadsystem i verkligheten bör innebära — ej låta sig förena. I varje fall skulle kravet på införande av enhetliga ersättningsgrunder icke kunna upprätthållas i de fall, där ett renodlat entreprenadsystem tillämpas. Ett sådant har emellertid i praktiken icke ofta kommit till användning utan i regel torde, då entreprenad förekommer, tillgå så att förste expeditionsvakten eller expeditionsvakten i en viss våning med självskrivenhetens rätt omhändervar städningsbestyret samt att ersättningen därvid avväges med hänsyn till vad tidigare utgått och till den förefintligen tillgången på medel. Anbud från utomstående hava sålunda härvid i allmänhet icke infordrats. Denna form av entreprenadsystem, vilken väl närmast kan betraktas som ett slags ackordsförfarande, utesluter åtminstone teoretiskt sett icke möjlighet för verken att utöva en viss kontroll såväl över städningen som över den anställda personalens villkor. Såsom statsrevisorerna framhållit torde emellertid någon effektiv kontroll över de ersättningar, som av entreprenör utbetalas till anställd personal, i regel ej förekomma.

Berörda ackordsförfarande saknar enligt nämndens mening i huvudsak de fördelar ett renodlat entreprenadsystem kan innebära men äger — åtminstone i praktiken — huvudparten av dess nackdelar. Från några håll har framhållits betydelsen med hänsyn till värden av verkets handlingar m. m. av att städningen handhaves av en ansvarig expeditionsvakt inom verket. Då kontroll i detta hänseende, på sätt i det följande påvisas, lika väl kan utövas av en särskild tillsyningsman, bör alltför stor vikt icke tillmätas denna synpunkt.

Vad angår de övriga fördelar, som ett entreprenadsystem kan uppvisa, synes i stort sett samma resultat ur vederbörande verks synpunkt kunna ernås, därest verket begagnar sig av de möjligheter, som stå till buds, att ordna *tillsyn* över arbetet. För närvarande har i större och medelstora verk och inrättningar, där städningspersonalen är direkt anställd, i regel viss expeditionsvakt eller annan befattningshavare uppdrag att öva sådan tillsyn. I några fall har ansvaret för vissa med städningen förenade uppgifter (exempelvis handhavandet av linneförrådet) anförtratts åt en första städerska, som då erhållit en något högre ersättning än de övriga. Särskilda arvoden för sådan tillsyn, som nu avses, till inom vederbörande

verk anställda befattningshavare hava utgått i 12 fall, därvid arvodet varierat mellan 200 kronor och 420 kronor för år. I ett verk har dock inträffat, att sådant arvode utbetalts till tre samtidigt tjänstgörande tillsyningsmän. I ett annat verk har ersättningsfrågan ordnats genom utbetalande av övertidsersättning för sådant tillsyningsarbete, som utförts på övertid.

Övervakning av städningsarbetet kan naturligtvis anordnas på olika sätt, men i regel lär det befinnas lämpligt att en särskild tillsyningsman förordnas för ändamålet. En del av de bestyr, som ingå i uppdraget, måste säkerligen skötas på annan tid än ordinarie tjänstetid, om det skall bli möjligt för tillsyningsmannen att i erforderlig utsträckning utöva uppsikt samt lämna städningspersonalen anvisningar och råd. Åt tillsyningsmannen torde med fördel även kunna anförtros uppdraget att inköpa förbrukningsmaterialier och fördela dessa bland personalen. I sådant fall bör det åligga honom att finnas till hands å vissa tider, då städningspersonalen är i arbete. Det bör ankomma på varje verk att med iakttagande av gällande avlöningsreglementens bestämmelser avgöra, huruvida och i vad mån tillsyn över städningen skall medföra särskild ersättning eller om detta uppdrag i sin helhet bör anses ingå i vederbörandes tjänsteåligganden.

Under åberopande av vad sålunda anförts vill nämnden sammanfatta sin ståndpunkt i frågan sålunda. Kravet på en reglering av de vid ämbetsverken utgående ersättningarna till städningspersonal efter enhetliga grunder och med skäliga belopp torde icke kunna effektivt genomföras, så länge möjlighet upprätthålles att ordna det regelmässiga städningsarbetet vare sig genom entreprenad i egentlig mening eller genom ackordsuppgörelse med viss inom respektive verk anställd person. För uppnående av det av nämnden avsedda syftet bör därför entreprenadsystemet i den ena eller andra formen i princip avskrivas och övergång ske inom verken i allmänhet till direkt anställning av städningspersonal. Därest speciella skäl vid enstaka verk skulle anses böra föranleda tillämpning till vidare av entreprenadsystem, bör detta göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

På grund härav får nämnden föreslå, att bestämmelser utfärdas därom att vid de ämbetsverk, varom här är fråga, den regelmässiga städningen skall överlämnas åt direkt av verken anställd personal samt att entreprenadsystem härvid icke vidare skall komma till användning annat än för sådana särskilda fall, då Kungl. Maj:t på vederbörande verks framställning sådant medgiver.

En sådan omläggning synes stundom kunna ske utan nämnvärd kostnadsändring. I en del fall torde den medföra besparing, i andra fall kostnadsökning. Huruvida härigenom en något ökad totalkostnad skulle åsamkas statsverket låter sig på utredningens nuvarande ståndpunkt icke avgöra. Men även om en ökning av totalkostnaden skulle visa sig ofrånkomlig —

den torde i så fall sannolikt icke bliva betydande — bör enligt nämndens mening detta tagas som en rimlig konsekvens av att anställningsförhållandena ordnas i en staten mera värdig form och på ett för städningsspersonalen mera betryggande sätt. Det komme måhända i längden att visa sig vara även ur ekonomisk synpunkt för statsverket förmånligt att äga tillgång till en personal, som finner sig rättvist behandlad och hos vilken man kan förvänta större arbetsrutin och ansvarskänsla än som kan antagas förefinnas hos mera tillfälligt engagerad och efter irrationella grunder avlönad arbetskraft.

Den omläggning, som nämnden sålunda förordnat, torde emellertid icke lämpligen böra omedelbart genomföras i alla därav berörda verk. Nu gällande entreprenadavtal böra sålunda kunna tillåtas bestå under någon kortare *övergångstid*, förslagsvis högst två år, med möjlighet för vederbörande verk att hos Kungl. Maj:t erhålla ytterligare utsträckning av tiden i sådana fall då på grund av formella grunder eller skälighetshänsyn entreprenaduppdraget icke synes böra upphöra inom den generella övergångsperioden. Dock bör i sådana fall skyldighet åläggas verken att verkställa och entreprenörerna att underkasta sig kontroll med avseende å det sätt, varpå den anställda personalen avlönas.

De personer, framför allt expeditionsvakter, åt vilka hittills varit anförtrött att såsom entreprenör hava städningsarbete om hand, synas om de befinnas därtill lämpliga i första hand böra ifrågakomma till förordnande som tillsyningsmän över städningen samt uppbära skälig ersättning därför, i den mån sådan finnes böra utgå. Av de ovan lämnade uppgifterna rörande storleken av redan utgående ersättningar torde kunna slutas, att eventuellt erforderliga ersättningar till nya tillsyningsmän icke komme att belöpa sig till något mera avsevärt belopp. Slutligen torde före detta entreprenörers familjemedlemmar, vilka förut anlitats i städningsarbetet, böra åtnjuta en viss företrädesrätt vid antagande av städningsspersonal, dock givetvis endast om de befinnas för arbetet lämpliga.

Sociala synpunkter. I samband med frågan om allmänna grunder för beräkning av ersättningarna för städningsspersonal har nämnden tidigare redogjort för förekomsten av semester och sjukersättning för sådan personal vid de ifrågakommande verken. Detta spörsmål äger uppenbarligen ett intimt samband med såväl de ersättningsgrunder, som skola tillämpas, som med formen för städningsspersonalens anställning. Ehuru i nämndens uppdrag icke ingår att avgiva yttrande och förslag rörande dylika vid sidan om den kontanta ersättningen utgående förmåner, har nämnden av angivna skäl ansett sig icke böra underlåta att anföra vissa synpunkter i detta ämne.

För belysande av frågan må först i korthet erinras om vad tidigare däri förekommit. Under riksdagarna åren 1913—1919 väcktes i syfte att bereda städningsspersonalen en förbättrad ställning flera motioner, vilka föran-

ledde åtgärd endast i ett fall nämligen år 1918, då riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställde om utredning i frågan. I samband därmed uttalade emellertid riksdagen bland annat, att det icke borde ifrågakomma att inrätta en helt ny grupp av befattningshavare för berörda arbetes utförande. Sedan den begärda utredningen uppdragits åt 1902 års löneregleringskommitté, framhöll denna i sitt utlåtande den 2 december 1920 bland annat, att det icke syntes böra ifrågasättas att inordna städningsarbetet såsom ett led i den egentliga statsverksamheten genom att bereda en fastare ställning åt den med arbetet sysselsatta personalen. Vid 1928 och 1929 års riksdagar bragtes frågan ånyo inför riksdagen dels genom en motion och dels genom en i andra kammaren till statsministern riktad interpellation, båda avseende förbättrade anställningsvillkor för städningspersonalen. Generaldirektör Stridsberg har slutligen i åberopade utredning den 31 oktober 1929 i detta ämne bland annat anför, att någon anledning att frånga 1918 års riksdags ovan nämnda ståndpunkt icke syntes föreligga. För reglerande av sjukersättning och semester vore ej nödvändigt att den direkt anställda städningspersonalen antoges som befattningshavare, enär sådana förmåner givetvis kunde tillförsäkras, även om anställningen skedde genom arbetskontrakt. Att bereda sådan personal förmånen av sjukersättning kunde väl dock knappast komma i fråga, så länge icke de s. k. extra befattningshavarna vid de nyreglerade verken tillerkänts sådan rätt. Att märka vore att semester tidigare ansetts ej böra medgivas statens arbetare, därest icke sysselsättningen krävt full arbetsdag. Hinder syntes emellertid icke föreligga att i de fall, då entreprenör användes, i avtalet med denne intaga föreskrift, som tillförsäkrade de av entreprenören anlitade städerskorna de omhandlade förmånerna.

För egen del får nämnden anföra följande.

Därest nämndens förslag om allmänt genomförande av direktanställning av städningspersonal och successiv avveckling av entreprenadsystemet skulle vinna Kungl. Maj:ts bifall, torde åtminstone småningom kunna erhållas ökad stadga och likformighet inom olika verk beträffande denna personals anställningsvillkor. En något fastare anställning än hittills varit vanlig torde utan svårighet kunna beredas personalen genom införande av individuella anställningskontrakt, anställningsbevis eller dylikt samt genom tillförsäkrande av viss uppsägningstid. Man torde därjämte böra eftersträva en successiv begränsning i respektive verk av antalet städerskor, så att var och en kan erhålla en någorlunda lång arbetstid och en icke alltför liten månadsersättning. Utvecklingen synes nämligen gå i den riktningen, att städningsarbetet från att ofta hava varit en biinkomst för gifta kvinnor i stor utsträckning kommit att utgöra den kanske enda inkomstkällan för sina utöfvare. Ett reglerande i sådan riktning av de växlande och lösliga förhållanden, vilka nu som regel råda beträffande städningspersonalens anställning, torde mycket väl kunna ske utan att därför skapas en ny grupp av befattningshavare.

I och med städningspersonalens fastare anknytning till verket borde hinder av principiell natur icke längre möta att bereda densamma förmånen av en kortare semester, även om variationer i arbetstidens längd alltjämt måste i viss utsträckning förekomma. Det förtjänar härvid beaktande, att städningsarbetet med hänsyn till arbetsförhållandena inom verken överhuvud *icke kan* anordnas som heltidsarbete. Det synes icke vara rimligt, att personalen på grund av omständigheter, varöver den själv icke råder, helt skulle uteslutas från semesterförmån. Enligt vad som i annat sammanhang framhållits, förekommer faktiskt redan vid verken semester för städningspersonal i ganska stor utsträckning, och detta gäller såväl direkt anställd som av entreprenör använd personal. Vid en allmänt genomförd direktanställning synas föreskrifter förr eller senare bliva erforderliga i syfte att dylik förmån utginge efter enhetliga grunder och endast till dem, som hade mera stadigvarande anställning.

Rätt till sjukavlöning har, såsom även förut nämnts, hittills tillämpats i mycket ringa omfattning. Vid kortvarigare sjukdomsfall torde det i praktiken ofta tillgå så, att den sjukas arbete fördelas på arbetskamraterna utan kostnad för statsverket. Även om det ur principiell synpunkt måhända möter större svårighet att bereda denna personal sjukavlöning än semester, synes det dock med hänsyn till ej endast personalens utan även statens intresse önskvärt, att båda dessa förmåner kunde tillförsäkras städningspersonalen och att i så fall detta skedde efter enhetliga normer.

Det har i samband med tidigare utredning framhållits, att förmånerna av semester och sjukavlöning skulle kunna beredas personalen med mindre svårighet vid tillämpning av entreprenadsystem än vid direktanställning. Principiellt sett lämnar måhända entreprenadsystemet rum för en viss frihet vid bestämmande av anställningsvillkoren. I praktiken har det dock knappast visat sig att städningspersonalens intressen kunnat behöri- gen tillgodoses genom detta system. I den mån förmåner utöver kontant ersättning härvid beviljas personalen, inverkar detta sannolikt i sänkande riktning vid beräkningen av ersättningsbeloppet. Även om det är tänkbart att verken i enstaka fall kunna bevaka personalens intressen härutinnan åtminstone vid ackordsuppgörelse med vaktmästare, torde någon enhetlighet i ersättningar och förmåner svårligen kunna uppnås på denna väg. Nämnden är icke heller övertygad om att man genom något kontrollförfarande skulle i stort sett kunna råda bot på den oregelmässighet i ersättningsvillkor och det osäkerhetstillstånd för personalen, som vidlåder och i viss mån alltid måste vidlåda ett entreprenadsystem, speciellt ett mera renodlat sådant.

Vid utformande av riktlinjer för bestämmandet av den kontanta ersättningens storlek har nämnden, som förut påpekats, nödgats för enhetlighetens skull bortse från nu förekommande förmåner av ovan nämnda slag. En prövning av denna fråga i hela dess vidd synes kunna anstå till dess direktanställning blivit allmänt genomförd och erfarenhet vunnits om dess

verkningar. Nämnden har emellertid utgått från, att de vid vissa verk redan tillämpade förmånerna vid den nu avsedda första regleringen av ersättningsarna skulle kunna bibehållas i avvaktan på det framtida ordnandet av denna fråga. Viss hänsyn till förefintligheten av dylika förmåner bör dock tagas vid beräkning i respektive fall av den kontanta ersättningsens storlek.

Som en sammanfattning av sin mening i förevarande fråga vill nämnden till sist uttala, att ett genomförande av sådana bestämmelser rörande städningsspersonals anställningsförhållanden, som ovan antytts, ej endast skulle tillgodose ett berättigat intresse för nämnda personal, utan ock verka höjande på standarden hos densamma och därigenom sannolikt även på kvaliteten av det städningsarbete, som utföres.

Centraliserad handläggning av vissa ärenden angående städning.

Nämnden har i det föregående framlagt förslag, avseende att så långt möjligt genomföra enhetlighet i kontanta ersättningsförmåner och i anställningsformen för städningsspersonalen. Det torde emellertid ligga i sakens natur att, även om vissa allmänna riktlinjer skulle godkännas såsom vägledning för verken i detta hänseende, någon garanti härigenom icke utan vidare kan vinnas för uppnående av likformighet i den praktiska tillämpningen åtminstone i vad angår ersättningsförmånerna, så länge varje verk har att självständigt var för sig bedöma och avgöra dessa frågor. Det kan rimligtvis ej heller ifrågasättas att olika verk och institutioner skola upprätthålla den kontakt med de allmänna pris- och arbetsförhållandena på detta område, som erfordras för en både sakkunnig och enhetlig bedömning av frågorna. Om man vill uppnå det med förevarande utredning avsedda syftet, framstår det därför som en nödvändighet att vissa med städningen inom verken förknippade angelägenheter underställas ett centralt organ.

I sin ovanberörda utredning har generaldirektör Stridsberg även ingått på detta ämne. Han anförde sålunda bland annat, att den med den verkställda utredningen avsedda frågan icke kunde lösas en gång för alla, utan att det krävdes något centralt organ, som i fortsättningen handhade eller reglerade ordnandet av ifrågavarande göromål. Den myndighet, som ägde största erfarenhet på området, vore självfallet byggnadsstyrelsen, som hade flertalet av ifrågavarande lägenheter under sin förvaltning. Byggnadsstyrelsen vore ock av alla den myndighet, som på grund av sin vanliga befattning med statens ämbetslokaler hade de största förutsättningar för att sakkunnigt kunna bedöma de olika praktiska frågor, som här komme att uppstå sig. Vid behandling av spörsmål rörande arbetsanställningsvillkor och dylikt skulle dock lämpligen samråd kunna äga rum med socialstyrelsen. Den uppgift, som i förevarande avseende borde åläggas byggnadsstyrelsen, syntes väsentligen kunna utformas på två olika sätt. Enligt det ena av dessa huvudalternativ skulle det ankomma på byggnads-

styrelsen att själv ombestyrja verkställandet av städningen och rengöringen inom de ifrågavarande lägenheterna. Det andra alternativet vore, att byggnadsstyrelsens uppgift väsentligen skulle begränsas till att hålla hand över, att de övriga myndigheterna ordnade ifrågavarande angelägenhet på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. För sådant fall borde de övriga ämbetsverken giva byggnadsstyrelsen del av sina avtal med entreprenörer och andra städare, rådföra sig med nämnda styrelse, då ändring av ersättningsvillkor ifrågasattes o. s. v. Vid båda alternativen — till vilka mellanformer kunde tänkas — borde byggnadsstyrelsen omhänderhava centralupphandling av rengöringsmaterialier och dylikt.

Byggnadsstyrelsen anförde i häröver infortrat yttrande den 25 februari 1931, att värdet av centralisering i detta fall syntes vara tvivelaktigt. Det syntes byggnadsstyrelsen självfallet, att den, som hade sin dagliga verksamhet inom en viss arbetslokal, bäst kunde bedöma, i vilken utsträckning de olika utrymmena behövde städas, lika väl som denne bäst kunde övervaka hur städningen utfördes. Enligt styrelsens förmenande borde därför lokalstädningen och vad därtill hörde ombesörjas av varje verk för sig. I de fall där det med ledning av utredningen kunde anses påkallat, borde givetvis verken anmodas revidera grunderna för arvodesberäkningarna, därvid samråd lämpligen borde ske med en på området sakkunnig konsulent. Såsom av styrelsens instruktion framginge, avsåge styrelsens fastighetsförvaltning endast egendomarnas underhåll och vore alltså en rent byggnadsteknisk uppgift. Någon befattning med fastigheternas inre renhållning föreläge icke för styrelsens vidkommande. Av dessa skäl och då ifrågavarande sysslor mera hade karaktär av hushållsbestyr, för vilkas ordnande en byggnadstekniker icke vore särskilt behöflig, föreläge ej anledning att förlägga uppgiften i fråga till byggnadsstyrelsen. Skulle en fortsatt prövning av den gjorda utredningen giva vid handen, att en centralisering vore både ekonomiskt fördelaktig för statsverket och i övrigt lämplig, syntes det styrelsen riktiga, att uppgiften hänfördes till socialstyrelsen, som ju förutsattes i alla händelser böra medverka vid behandlingen av arbetsanställningsvillkor och dylikt. Byggnadsstyrelsen måste anse det så mycket riktigare att uppgiften förlades till socialstyrelsens verksamhetsområde, som just bedömandet av anställningsformer och anställningsvillkor enligt byggnadsstyrelsens förmenande i detta fall måste anses vara det icke minst viktiga.

I likhet med byggnadsstyrelsen finner nämnden det vara ur principiell synpunkt riktigt och praktiskt sett lämpligast att ämbetsverken själva ombesörja städningen och renhållningen i sina lokaler och bära det direkta ansvaret härför. Genom av verken utsedda tillsyningsmän kan övervakning av städningen i de olika lokalerna anordnas på ett mera effektivt sätt än som bleve möjligt genom en allmän översyn från ett centralt organs sida. Även materialupphandlingen, som ju bekostas av respektive verks expensanslag, synes i fortsättningen såsom hittills böra omhänderhavas

av de olika verken, vilka själva hava bästa tillfället att övervaka förbrukningen och tillse att nödig sparsamhet iakttages. Ehuru som redan antytts sistnämnda fråga icke synes vara av någon större ekonomisk betydelse, vill dock nämnden icke förneka att fördelar i detta avseende kunna vinnas genom vissa centralt vidtagna åtgärder. Nämnden återkommer i det följande härtill.

Om det alltså står för nämnden klart, att de särskilda ämbetsverken icke böra skiljas från den direkta omsorgen om dessa angelägenheter, förefaller det lika uppenbart att behandlingen av de frågor, som kräva *enhetlig* bedömning, måste på lämpligt sätt centraliseras. Fastställandet av städningssättningen för ytenhet ävensom det totalbelopp, vartill kostnaden härför inom verket i dess helhet må uppgå, bör sålunda lämnas åt ett centralt organ, medan det däremot bör ankomma på respektive ämbetsverk och myndigheter att själva anställa personal, övervaka arbetets utförande eventuellt genom särskilt förordnad tillsyningsman, fördela arbetet och arbetstiden samt uträkna och fördela ersättningarna mellan de olika städarna o. s. v. Det bör åligga ämbetsverk och myndigheter att delgiva det centrala organet av dem ingångna avtal eller fattade beslut angående städningen inom respektive verk ävensom att dit anmäla de förändringar häri, som framdeles vidtagas. Det centrala organet bör därjämte hava att lämna råd och anvisningar, då så påkallas, även rörande sist omnämnda angelägenheter samt äga befogenhet att från verk och myndigheter infordra de upplysningar ävensom att där verkställa de undersökningar på ort och ställe, som erfordras för bedömande av städningsskilt förhållandena i respektive verk och lokaler. Centralorganets rådgivande uppgift synes jämväl böra utsträckas till att avse av städningsspersonalen framställda önskemål och förslag. Det skulle likaså ankomma på detta organ att söka påverka verkens upphandling av materialier i för statsverket gynnsam riktning, bland annat genom infordrande av generellt gällande anbud å större förbrukningsartiklar, vilka sedermera kunde av de olika verken inköpas till de i anbuden angivna priserna.

Beträffande frågan vilken myndighet bör handlägga de ovan antydda centrala uppgifterna angående städningen får nämnden åberopa vad som av generaldirektör Stridsberg anförts till stöd för uppfattningen, att dessa uppgifter böra anförtros åt byggnadsstyrelsen. Härutöver må framhållas, att nämnda styrelse, såsom förvaltare av ett flertal av ifrågavarande fastigheter, bör hava ett intresse av att städningen i däri inrymda lokaler blir väl utförd. Särskilt då det gäller behandlingen av golvytorna i modernt inredda ämbetslokaler (korkmattor och parkett) synes ur underhållssynpunkt ett byggnadstekniskt intresse vara att bevaka. I samband med ny eller ombyggnad av dylika lokaler torde det dessutom, enligt nämndens mening, vara till fördel för statsverket, om vissa ur städningssynpunkt framkomna önskemål angående lämplig golvbeläggning och dylikt kunde tillgodoses. Om de centrala städningssakerna vore förlagda till det verk,

som handhar husbyggnadsväsendet, synes lämplig samverkan härutinnan kunna komma till stånd. De ämbetsverk i övrigt, till vilka det kunde ifrågasättas att uppgiften överlämnades, torde väl vara socialstyrelsen och möjligen statskontoret. Dessa verk synas emellertid icke i samma grad som byggnadsstyrelsen äga att tillgå för ändamålet lämplig personal och de förfoga icke på samma sätt som sistnämnda styrelse över fullständiga planritningar och ytuppgifter angående flertalet av ifrågavarande lokaler, liksom de ej heller få direkt kännedom om inträffande förändringar, reparationer och andra omständigheter av betydelse för prövningen av ersättningsfrågor m. m. Erinras må i detta sammanhang, att statens bränslekontrollerande verksamhet, som tidigare omhänderhafts av socialstyrelsen, fr. o. m. den 1 juli 1934 överlämnats till byggnadsstyrelsen. Det förtjänar slutligen framhållas, att inom byggnadsstyrelsen viss praktisk erfarenhet redan förvärvats rörande handläggning av städningsärenden, då det på senare tider flera gånger inträffat, att verken av styrelsen erhållit biträde med vissa undersökningar i och för uträknande av ersättningar till städningsspersonal m. m. Denna redan påbörjade praxis synes utgöra ett naturligt underlag för utbyggnad av den fastare organisation, som nu ifrågasättes. Vid övervägande av olika möjligheter i förevarande avseende har nämnden därför stannat vid att föreslå, att de centrala uppgifterna i fråga om städningen i hithörande verk överlämnas till byggnadsstyrelsen.

De centrala städningsärendena synas inom byggnadsstyrelsen böra handläggas på intendentsbyrån, vilken enligt § 17 i instruktionen för styrelsen av den 13 september 1928 har att handlägga ärenden angående förvaltning m. m. av staten tillhörig egendom samt angående förhyrning av lokaler och tillsyn över förhyrda sådana. För att icke hithörande frågor, som påfordra speciell sakkunskap och åtminstone tidtals torde komma att kräva mycket arbete, skola behöva nämnvärt inkräkta på intendentsbyråns huvudsakliga arbetsuppgifter, synes böra åt en särskild befattningshavare, *konsulent*, uppdragas att i en viss grad självständigt handlägga dessa ärenden. Denne konsulent bör stå till verkens förfogande såsom rådgivare i frågor angående uträknande av ersättningar för och anordnande i övrigt av städningen m. m. ävensom äga befogenhet att inom respektive lokaler verkställa undersökningar samt lämna erforderliga anvisningar åt tjänstemän och personal, som hava befattning med städning och rengöring. Inom byggnadsstyrelsen skulle konsumenten hava att handlägga löpande dylika ärenden samt föredraga viktigare sådana för intendentsbyråns chef. De ärenden, som skola underställas byggnadsstyrelsen för avgörande, synas böra föredragas antingen av nämnda byråchef eller av konsumenten, om uppdrag i detta avseende lämnas honom. Till sistnämnda grupp av ärenden torde hänföras fastställande av städningserättningen för ytenhet inom respektive ämbetslokaler, av Kungl. Maj:t infordrade yttranden å framställning av ämbetsverk om medgivande att tillämpa entreprenadssystem, från ämbetsverken direkt hos styrelsen begärda utlå-

tanden i städningsfrågor o. s. v. Det synes också tillkomma byggnadsstyrelsen att till ledning för verkens handläggning av dessa angelägenheter utfärda erforderliga riktlinjer, cirkulär med upplysningar och dylikt.

För den formella bestämningen av befogenheter och åligganden i berörda hänseende torde erfordras vissa tillägg till byggnadsstyrelsens instruktion. Konsulentens arbetsuppgifter, föredragningsskyldighet o. s. v. synas lämpligen kunna preciseras i arbetsordningen eller genom av byggnadsstyrelsen utfärdade särskilda ordningsföreskrifter. Det torde icke ankomma på nämnden att avgiva förslag i ovan angivna hänseenden.

Beträffande frågan om erhållande av lämplig person för konsulentbefattningen samt dennes tjänsteställning och avlöning får nämnden till en början betona, att det är av vikt att för uppdraget förvärvas en verkligt sakkunnig kraft och att denne utrustas med den auktoritativa ställning, som bör finnas hos den, som har att företräda byggnadsstyrelsen vid förhandlingar inom ämbetsverken i hithörande ärenden. Även om det icke behövde vara uteslutet, att för uppdraget anlätades en utom verket stående person, synes det dock ligga närmast till hands att till detsamma förordnas lämplig befattningshavare inom byggnadsstyrelsen. Befattningen bleve härigenom fastare knuten till verket. Då uppdraget i så fall skulle komma att skötas vid sidan av andra arbetsuppgifter, torde ett särskilt arvode böra utgå för detsamma. Att nu riktigt avväga storleken av ett sådant arvode, möter naturligen svårighet. Om nämnden blir i tillfälle att avgiva de speciella utredningar och förslag angående de särskilda verkens städningsförhållanden, varom i det föregående nämnts, kommer detta arbetsresultat sannolikt att åtminstone till en början i viss mån underlätta konsulentens arbete. Både vid det praktiska genomförandet och den framtida tillämpningen inom de olika verken av de nya bestämmelserna torde dock enligt nämndens mening konsulenten komma att ofta ställas inför ömtåliga och tidskrävande uppgifter. Råd och anvisningar från hans sida bliva säkerligen erforderliga och komma att av ämbetsverken påkallas i stor utsträckning. Om icke konsulentens ställning ordnas på ett rationellt sätt, torde risk föreligga att hela det föreslagna systemet till sina verknings kan förfelas. Innan erfarenhet vunnits om arbetets omfattning, synes det emellertid nämnden, att försiktigheten kräver att den föreslagna anordningen till en början genomföres som ett provisorium, avsett att framtiden ersättas med en fastare organisation. Byggnadsstyrelsen torde därför lämpligen böra erhålla bemyndigande att tills vidare meddela förordnande å konsulentbefattningen för ett år i sänder och mot arvode, som skulle för varje år på framställning av styrelsen av Kungl. Maj:t fastställas. Först efter något års förlopp skulle sannolikt tiden vara inne att genomföra en mera stadigvarande ordning i berörda hänseenden. Härvid synes även böra övervägas den lösningen av frågan att den befattningshavare, som innehar konsulentuppdraget, uppflyttas till en mot arbetsuppgiftens betydelse svarande högre lönegrad. En sådan åtgärd bleve särskilt

av behovet påkallad, om — såsom nämnden finner vara väl motiverat — den föreslagna centrala behandlingen av vissa städningsfrågor i en framtid utsträcket att omfatta även andra ämbetsverk än dem, som avses med nu förevarande utredning.

Då konsulentens verksamhet komme att omfatta även en hel del enklare detaljarbeten av teknisk art, torde slutligen böra förutsättas, att han inom byggnadsstyrelsen skall äga tillgång till erforderligt tekniskt biträde. Nämnden finner det icke osannolikt, att de med den nya arbetsuppgiften förenade kostnaderna kunna komma att föranleda någon mindre ökning i byggnadsstyrelsens anslagsbehov. I vad mån så kan bliva fallet undandraget sig emellertid nämndens bedömande.

Sammanfattning. Som en sammanfattning av de resultat, till vilka nämnden genom förevarande utredning kommit, får nämnden till sist uttala:

att ersättning för s. k. regelmässigt städningsarbete inom de här avsedda verken synes böra beräknas för ytenhet i enlighet med de à-priser, som av byggnadsstyrelsen fastställas beträffande varje lokal med hänsyn till golvytornas beskaffenhet och andra på frågan inverkan omständigheter,

att de ersättningar, som inom samma verk utgå för speciella slag av städnings- och rengöringsarbete såsom boning av golv, dammsugning, putsning av fönster och dylikt, böra av vederbörande verk eller myndigheter bestämmas med ledning av de anvisningar, som må av byggnadsstyrelsen i sådant hänseende meddelas;

att angelägenheter i övrigt rörande städning och rengöring uti ifrågasvarande tjänstelokaler böra ordnas av vederbörande verk eller myndigheter i samråd med byggnadsstyrelsen och närmast med den konsulent, som enligt nämndens förslag skulle av byggnadsstyrelsen förordnas;

att den städningsspersonal, som anlitas för s. k. regelmässigt städningsarbete inom berörda verk, synes böra anställas direkt av vederbörande verk och att entreprenadssystem härför icke vidare bör komma till användning, med mindre Kungl. Maj:t på framställning av verket och efter byggnadsstyrelsens hörande sådant medgiver;

att med genomförande av vad nu föreslagits rörande formen för städningsspersonalens anställning och avveckling av entreprenadsystemet bör kunna få anstå högst två år, räknat från nya föreskrifters ikraftträdande, därest vederbörande verk skulle finna sådant vara av särskilda skäl påkallat;

att cirkulär eller kungörelse med i huvudsak ovanstående innehåll synes böra av Kungl. Maj:t utfärdas till efterrättelse; samt

att, därest Kungl. Maj:t skulle godkänna de av nämnden i detta utlåtande anförda synpunkterna, uppdrag synes böra lämnas åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig anslutning härtill utfärda de särskilda riktlinjer

eller anvisningar, som i övrigt må befinnas erforderliga för genomförande av en enhetlig reglering av städningsförhållandena vid berörda statliga institutioner.

Förslag till kungörelse angående sättet för beräkning av ersättning för städnings- och rengöringsarbete vid vissa statliga tjänstelokaler i Stockholm m. m. bifogas härjämte.

Stockholm den 28 december 1934.

Underdånigst

FERD. O. SCHAGER.

SIMON BRÅDHE.

WILMA ISKULL.

/ Rolf Broberg.

Förslag

till

kungörelse angående sättet för beräkning av ersättning för städ- nings- och rengöringsarbete vid vissa statliga tjänstelokaler i Stockholm m. m.

Kungl. Maj:t har, beträffande städnings- och rengöringsarbetet vid i Stockholm belägna tjänstelokaler för sådana civila verk, myndigheter, undervisningsanstalter och andra för längre tid bestående institutioner, vilkas expenser bestridas av statsmedel, funnit gott förordna som följer.

1. Ersättning för regelmässigt förekommande städningsarbete skall beräknas för ytenhet i enlighet med de à-priser, vilka av byggnadsstyrelsen fastställas beträffande varje lokal med hänsyn tagen till golvytornas beskaffenhet samt andra inverkan omständigheter.

2. För bestämmande av de ersättningar, som utgå för speciella slag av städningsarbete såsom boning av golv, dammsugning, putsning av fönster och dylikt, skola tjäna till ledning de anvisningar, som byggnadsstyrelsen i sådant hänseende meddelar.

3. Vid ordnandet av angelägenheter rörande städning och rengöring uti ifrågavarande tjänstelokaler skall samråd ske med byggnadsstyrelsen eller en av sagda styrelse för ändamålet utsedd konsulent. Avtal och bestämmelser med avseende å städning och rengöring skola i avskrift tillställas byggnadsstyrelsen.

4. Personal, som utför sådant arbete som i punkt 1. avses, skall vara anställd av vederbörande institution och må detta arbete icke vara utlämnat på entreprenad, med mindre Kungl. Maj:t på särskild framställning så medgiver.

5. Denna kungörelse är icke tillämplig å postverkets, telegrafverkets och statens järnvägars lokaler och ej heller beträffande sådana lokaler, där städnings- och rengöringsarbetet huvudsakligen utföres av hos vederbörande institution anställda befattningshavare.

6. Denna kungörelse träder i kraft den

Med genomförande av vad i punkterna 1. och 4. stadgas må dock kunna anstå längst till den , därest vederbörande institution finner särskilda skäl för sådant uppskov föreligga.

Förteckning

**över de verk och myndigheter från vilka 1934 års nämnd för städnings-
utredning infordrat uppgifter enligt formulär.**

Allmänna civilförvaltningens löne- nämnd	Kommunikationsdepartementet
Arbetsdomstolen	Konsthögskolan
Arbetslöshetskommissionen	Kontrollstyrelsen
Arbetsrådet	Kungl. biblioteket
Statens bakteriologiska laboratorium	Lagberedningen
Bank- och fondexpeditionen	Statens lagerhus- och fryshusstyrelse
Statens biografbyrå	Lagrådet
Blindinstitutet i Tomtebodå	Lantbruksstyrelsen
Statens byggnadslånebyrå	Lantmäteristyrelsen ävensom lantmä- terikontoret i Stockholm
Byggnadsstyrelsen	Livrustkammaren
Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet	Lotsstyrelsen
Djurgårdskommissionen	Länsstyrelsen i Stockholms län
Domänstyrelsen	Statens maskin- och redskapsprov- ningsanstalter
Ecklesiastikdepartementet	Medicinalstyrelsen med farmaceutiska och rättsmedicinska laboratorierna
Statens egnahemsstyrelse	Statens meteorologisk-hydrografiska an- stalt
Riksmuseets etnografiska avdelning	Statens mjölnämnd
Farmaceutiska institutet	Musikaliska akademien
Fartygsinspektionen	Mynt- och justeringsverket
Fastighetsregisterkommissionen	Nationalmuseum
Finansdepartementet	Navigationsskolan i Stockholm
Folkskoleseminariet i Stockholm	Nedre justitierevisionen
Fångvårdsstyrelsen	Statens organisationsnämnd
Försvarsdepartementet	Patent- och registreringsverket
Försäkringsinspektionen	Statens pensionsanstalt
Försäkringsrådet	Pensionsstyrelsen
Generaltullstyrelsen ävensom tulldirek- törsexpeditionen i Stockholm med därunder lydande tullmyndigheter	Statens provningsanstalt
Gymnastiska centralinstitutet	Regeringsrätten
Handelsdepartementet	Rikets allmänna kartverk
Högre lärarinneseminariet och realsko- lan för flickor	Riksarkivet
Högsta domstolen	Riksförsäkringsanstalten
Jordbruksdepartementet	Riksmuseets avdelning vid Frescati
Justitiedepartementet	Riksräkenskapsverket
Kammarkollegiet	Skogsförsöksanstalten
Kammarrätten	Skogshögskolan
Karolinska institutet	Skolöverstyrelsen
Kommerskollegium	Statens slakterinämnd
	Socialdepartementet

Socialstyrelsen
 Statens spannmålsnämnd
 Sparbanksinspektionen
 Statistiska centralbyrån
 Statskontoret
 Statsrådsberedningen
 Svea hovrätt
 Sveriges geologiska undersökning
 Tandläkarinstitutet
 Tekniska högskolan
 Tekniska skolan

Statens tryckerisakkunnige
 Lantbruksakademiens trädgårdsskola
 Universitetskanslersexpeditionen
 Utrikesdepartementet
 Vattendomstolarna i Stockholm
 Vattenfallsstyrelsen
 Statens veterinärbakteriologiska anstalt
 Veterinärhögskolan
 Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen
 Statens växtskyddsanstalt samt
 Överståthållarämbetet.

Bestämmelser

angående städningsarbetet inom
lokaler vidgatan.

1. *Varje söckendag* skola vid städning av samtliga vederbörande städerska anvisade lokaler utföras följande arbeten:

a) alla golv och linoleummattor skola ordentligt dammtorkas (ev. avtvättas, oljemoppas eller avgnidas), samt större mjuka mattor sopas och mindre sådana skakas;

b) alla arbetsbord med därå befintlig skrivmaterial m. m. samt andra möbler ävensom bordsarmatur skola noggrant avstädas och dammas. Å arbetsbord liggande handlingar o. dyl. må därvid icke omflyttas. I fråga om bokhyllor iakttages särskilt att bokryggarna och hyllutrymmet utanför dem dammtorkas;

c) fönsterplattor, paneler, värmeelement och kakelugnar skola dammtorkas samt ledstänger i trappor avtorkas;

d) samtliga papperskorgar skola tömmas;

e) vattenbrickor, karaffiner och dricksglas skola hållas väl rena. Friskt dricksvatten skall påfyllas i karaffinerna;

f) w. c.-stolar, urinoarer, tvättfat och spottkoppar skola noggrant rengöras. Golv i toaletter ävensom väggar och glasytor i närheten av tvättställ o. dyl. skola avtvättas;

g) lokalerna skola på morgonen ordentligt vädras, därvid dock skall iakttagas, att handlingar o. dyl. icke komma att blåsa omkring samt att handlingar, möbler o. dyl. icke utsättas för risk att skadas av väta;

h) eldning av kakelugnar och kaminer skall under den del av året verket föreskriver ske före tjänstgöringstidens början i verket samt utföras på effektivt och bränslebesparande sätt.

2. *Under den dagliga städningen* skola successivt följande arbeten utföras:

a) avtvättning eller avgnidning av för nedsmutsning särskilt utsatta delar av dörrar, paneler, fönster o. dyl.;

b) putsning av metallbeslag å dörrar och fönster.

3. *Minst en gång i veckan* skola

a) mjuka mattor dammsugas;

b) förstugor och trappor skuras.

4. *Minst en gång i månaden* skola

a) i öppna bokhyllor, utom i arkivrum, utrymmet över böckerna dammsugas, i den mån så kan ske, samt i slutna skåp bokryggar och hyllutrymmet framför böcker, kartonger o. dyl. dammtorkas;

b) arkivhyllor avdammas i åtkomliga delar;

c) takarmaturen dammtorkas;

d) värmeelementen avdammas å väggsidan.

5. Om grundligare rengöring (storstädning) anses vara av behov påkallad, verkställs sådan en eller två gånger årligen vår eller höst eller bådadera enligt de anvisningar, som lämnas av tillsyningsmannen.

I samband därmed utföres lämpligen golvboning, fönsterputsning o. dyl.

Verket tillhandahåller genom tillsyningsmannen eller annan därtill utsedd person samtliga för städningen erforderliga materialier och redskap. Materialierna skola så användas, att sparsamhet iakttages utan att dock arbetets utförande därigenom eftersättes. Redskap skola väl vårdas. Såväl materialier som redskap skola förvaras å anvisad plats.

Största sparsamhet med belysningen skall vid städningsarbetets utförande iakttagas.

Städningsarbete, vädring och eldning av lokalerna skola vara avslutade senast en halv timme före tjänstgöringstidens början. Därest städningsarbete utföres jämväl å aftonen efter ordinarie tjänstgöringstidens slut, skall iakttagas, att pågående arbetet icke störes.

Vädring skall under den kallare årstiden ske genom c:a 5 minuters korsdrag, därest väderleken det tillåter.

Städningspersonalen är skyldig att ställa sig till efterrättelse de anvisningar rörande arbetets utförande och planerande, som lämnas av den av verket utsedde tillsyningsmannen.

Statens offentliga utredningar 1935

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Betänkande med förslag ang. åtgärder mot statsfientlig verksamhet. [8]
Yttranden över preliminärt förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. [13]
Lagberedningens förslag till lag om skuldebrev m. m. [14]
Betänkande med förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. [15]
Betänkande med förslag till lag om arbetsavtal. [18]
Betänkande och förslag rörande verksamheten vid skyddshemmen m. m. Första delen. Skyddshemmens organisation m. m. [35]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Förslag till ändrade bestämmelser rörande allmänna handlingars offentlighet. [5]
Yttrande och förslag rörande tjänstgöringsbetyg som av länsstyrelserna utfärdas. [17]
Utredning ang. införande av ett dagordningsinstitut m. m. [21]
Förslag till nya avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen. [25]
Betänkande med förslag till ändring i vissa delar av upphandlingsförordningen. [27]
1934 års nämnd för städningsutredning. Förslag rörande allmänna grunder för ordnandet av städnings- och rengöringsarbetet inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm samt beräklandet av ersättning för nämnda arbete. [37]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Betänkande med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. [24]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande med förslag rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer jämte därtill hörande utredningar. [2]
Kortfattad framställning av organisationssakkunnigas betänkande med utredning och förslag rörande den samhälleliga hjälpverksamhetens organisation m. m. [3]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Åtgärder mot arbetslöshet. [6]
Konjunkturuppsvingets förlopp och orsaker 1932—1934. [16]

Hälsö- och sjukvård.

Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag ang. förebyggande mödra- och barnavård. [19]
Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag ang. statsunderstödd dispensärverksamhet. [33]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande med förslag ang. åtgärder för spannmålsodlingens stödjande. [1]
Promemoria ang. tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen. [4]
Utredning med förslag om egnahemskonsulenter hos hushållningssällskapen. [28]
Betänkande ang. husdjursförsöksverksamhetens organisation. [29]
Berättelse över statens spannmålsnämnds verksamhet m. m. under år 1934. [30]
Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning om jordbrukets kreditkassor m. m. [32]
Betänkande med vissa synpunkter och förslag i fråga om den primära fastighetskrediten. [34]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till omorganisation av den högre skogsundervisningen. [9]
Betänkande ang. råvaruförsörjning, produktion och arbetarantal m. m. vid skogsindustrierna. [36]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet Del 2. Broar. [7]
Betänkande med förslag till förordning ang. allmän automobiltrafik. [12]
Betänkande med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga m. m. [23]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Grunder för kollektiv och individuell pensionsförsäkring. [20]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning och förslag ang. rundradion i Sverige. [10]
Betänkande med utredning och förslag ang. inrättande av en statsvetenskaplig examen. [11]
Utredning och förslag rörande frågan om avgift för hemlån av böcker från bibliotek. [22]
Betänkande med förslag rörande det svenska naturskyddets organisation och statliga förvaltning. [26]
Betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. [31]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.